

VÁLOGATÁS AZ IPARJOGVÉDELMI SZAKÉRTŐI TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY FORMATERVEZÉSIMINTA-OLTALOM KÉRDÉSÉBEN

ISZT-13/2015¹

I. A tényállás

1. A közjegyző végzésével az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény 21. §-ának (1) bekezdése alapján a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet rendelte ki szakértőként a (minta szerinti termék megnevezése: lámpa) formatervezésiminta-oltalom adott mintára való kiterjedése, valamint az oltalom alatt álló minta hasznosításával és a mintaoltalom alapján fennálló jogok érvényesítésével összefüggő jogvita kérdéseiben.
2. A közjegyző a szakértői vizsgálat lefolytatásához iratokat bocsátott rendelkezésre.
3. A közjegyző előtti eljárásban a kérelmező által a szakértő kirendelése (szakértői vélemény készítése) iránti kérelemben jogi képviselője útján előadott körülmények az alábbiakban foglalhatók össze.

Az L. cég ajánlatkéréssel fordult a kérelmezőhöz, amelyben előadta, hogy közbeszerzési pályázaton generálkivitelezőként megbízást kapott kegyhely-rekonstrukcióra, ahol a külső díszvilágításnak része lenne a kérelmező által gyártott betonlámpa. 44 darab ilyen lámpára kért közvetlen szállítói árajánlatot a helyszínrre szállítással.

A kérelmező a következő napon megküldte a megkeresésnek megfelelő ajánlatát a megjelölt darabszámú termék leszállítására. Levelében szerepelt, hogy „Az ajánlatban szereplő termékünk jogvédett; formatervezésiminta-oltalom alatt áll”. (Megjegyzés: a minta ebben az időpontban bejelentés tárgyát képezte; az oltalom megadásáról szóló határozat később emelkedett jogerőre.)

Az árajánlat tekintetében az L. cég érdemleges választ nem adott, ugyanakkor a kérelmezőnek tudomására jutott, hogy – vélelmezhetően az árajánlat képmellékletének birtokában is – a tárgyi védett termékekhez megtévesztésig hasonló termékeket építettek vagy építettek be a generálkivitelező által hivatkozott kegyhelyen.

Az oltalom alatt álló mintával való összevetés lehetővé tételére a kérelmező benyújtotta az L. cég generálkivitelezői tevékenysége keretében beépített termékekről készült fényképfel-

¹ A szakértői vélemény közjegyző általi kirendelés alapján született.

vételeket, valamint saját termékének fényképeit is, amelyek véleménye szerint egyértelműen alátámasztják a termékek hasonlóságát.

A kérelmező jogi képviselője útján formatervezésiminta-oltalom bitorlásának megszüntetésére és kártérítés megfizetésére szólította fel az L. céget.

Az L. cég válaszelevelében „jogalapjában és összszerszerűségében is” vitatta a kérelmező követelését. Arra hivatkoztak, hogy társaságuk egy másik céggel állt alvállalkozói jogviszonyban, „melynek keretében a munkavégzés feltételeit akként rögzítettük, hogy a kivitelezés teljes egészében az alvállalkozót terheli, és ezáltal az alvállalkozó felelősségét képezi”.

Ennek alapján követelésével a kérelmezőt az alvállalkozóhoz irányították. Hozzáadték: „a munkálatokat közbeszerzés keretében nyerte el a Társaság, mely eljárásban nincs lehetőség konkrét termék megjelölésére és annak kötelezővé tételére, hogy a konkrét termék kerüljön beépítésre. Erre tekintettel az alvállalkozó sem járt el rosszhiszeműen, amikor nem a tervező által megjelölt társaságtól rendelte meg a szükséges terméket, hanem azt külön gyártatta le és ez jóváhagyásra került.”

A közjegyző előtti eljárásban a kérelmező, egyszersmind a formatervezésiminta-oltalommal védett minta kizárólagos hasznosítási jogával rendelkező társaság álláspontja szerint az L. cég a mintaoltalom bitorlását követte el azzal, hogy a minta szerinti termékeket (konkrétan: a minta szerinti termékekhez megegyezőhöz hasonló termékeket) gyártottak vagy gyártattak, és építettek vagy építtettek be, noha tudtak a mintaoltalom létéről, érvényes árajánlatot kaptak a kérelmezőtől a termékek leszállítására, és sem a gyártásra, sem a beépítésre mint hasznosításra semmilyen jogosulti engedéllyel nem rendelkeztek, amely magatartással igazolhatóan jelentős mértékű kárt okoztak a kérelmezőknek.

Mivel a jogsértés abbahagyására és kártérítésre felszólított L. cég a jogvita peren kívüli elintézése elől elzárkózott, így a jogvita természetéből fakadóan is az annak alapját képező szakkérdések tisztázása végett kérte a kérelmező a közjegyzőtől szakértő kirendelését, nevesítve az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szakvélemény adására történő kirendelését.

II. A feltett kérdések

A kirendelés értelmében a szakértői vizsgálatnak a következő kérdésekre kell választ adnia.

1. Az SZTNH közhiteles nyilvántartásában szerepel-e a bejegyzett, oltalmazott formatervezésiminta-oltalomhoz hasonló beton lámpatest, és ha igen, annak ki a jogosultja?
2. Az L. cég által beépített betonlámpák részesülhetnek-e formatervezésiminta-oltalomban, van-e ezen lámpatesteknek új és egyéni jellege a minta szerinti betonlámpákhoz képest? Az eltérések lényegesek-e a két termék összevetése alapján?
3. A kérelmező által gyártott betonlámpa, amely az SZTNH közhiteles nyilvántartásában formatervezésiminta-oltalom alatt áll, az összetéveszthetőségig hasonló-e az L. cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban általa beépített betonlámpákhoz?

4. Jogosult-e az L. cég a kérelmezőt, illetve jogelődjeit megillető formatervezésiminta-oltalom használatára, hasznosítására, a mintaoltalom alapján kivitelezett betonlámpák gyártására anélkül, hogy a kérelmezőtől, illetve jogelődjeitől erre engedélyt kért volna?
5. Helytálló-e az a vélemény, hogy az L. cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban az általa beépített betonlámpák esetében megvalósul jogosulti engedély hiányában a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény 23. § (1) bekezdése szerinti jogosulatlan hasznosítás?
6. Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezésiminta-oltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi az L. cég eljárását a kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban?
7. Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezésiminta-oltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi a kegyhely rekonstrukciójával kapcsolatban a betonlámpák beépítését?

III. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

1. A testület az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállásra irányadó jogszabályok – főként a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Fmtv.) és a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) – rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.
2. A rendelet értelmében a szakértői testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései tehát a 92307 lajstromszámú mintaoltalommal védett minta szerinti termékeknek, illetve a minta hasznosításával és a mintaoltalom alapján fennálló jogok érvényesítésével összefüggő jogvitának a kérelmező által adott – a közjegyző által rendelkezésre bocsátott – ismertetésén, valamint az ügy szerinti mintaoltalomra vonatkozó – az iparjogvédelmi hatósági nyilvántartásban szereplő nyilvános – adatokon alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.
3. Ez a szakértői vélemény a mintaoltalommal kapcsolatos ügyben eljáró hatóságokat és bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

A testület a szakértői kirendelés kapcsán a közjegyző által feltett iparjogvédelmi vonatkozású kérdésekre nézve kialakított álláspontját az alábbiakban fejteti ki.

Az oltalom terjedelme és a vizsgálandó termék

1. *Az Fmtv. 20. §-ának (1)–(3) bekezdése értelmében a formatervezésiminta-oltalom terjedelmét, vagyis azt, hogy az oltalom mely mintákra terjed ki, a termék egészének vagy részének megjelenését befolyásoló, a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett fényképből, rajzból vagy más grafikai ábrázolásból (a továbbiakban együtt: ábrázolás) és – ha van ilyen – a változtató nyilatkozatból [Fmtv. 48. § (2) bek.] megállapítható külső jellegzetességek határozzák meg. A mintaoltalom kiterjed mindazokra a mintákra, amelyek a tájékozott használóra nem tesznek eltérő összbnyomást.*

A mintaoltalom terjedelmének megállapításakor figyelembe kell venni, hogy a szerző – különösen a termék természetére és az ipari, illetve kézműipari ágazat sajátosságaira tekintettel – milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a mintát.
2. *A megjelölt mintaoltalom esetében a formatervezésiminta-oltalom terjedelmét a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett (1 darab) ábrázolásból megállapítható külső jellegzetességek határozzák meg.*

A minta szerinti termék megnevezése: lámpa.
3. *A mintával együtt vizsgálandó termékek meghatározása*

Azokat a – jogvita tárgyát képező – termékeket, amelyekről a megválaszolandó kérdések értelmében a szakértői testületnek meg kell állapítania, hogy a minta szerinti termékeknek minősülnek-e, a D2 irat „JOGOSULATLAN MÁSOLAT” feliratú oldalain (összesen 3 oldal, D2-VII iratrész) elhelyezett összesen 6 fénykép mutatja be.

A fényképfelvételek a D2 iratban közöltek szerint a kegyhely területén készültek az ott beépítésre került termékekről (lámpákról), amelyek a kérelmező álláspontja szerint a mintaoltalom bitorlásával kerültek legyártásra és felhasználásra (beépítésre) az L. cég felelősségi körébe tartozóan.

A jelen szakvélemény további részei a D2-VII fényképeken ábrázolt termékek (lámpatestek) megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre a „D2-VII szerinti minta” megjelöléssel hivatkoznak.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a feltett kérdésekre

Az 1. kérdésre a testület válasza a következő:

A testületnek a kérdésre – a rendelet 8. §-ának (1) bekezdése értelmében, hatáskör hiányában – nincs lehetősége válaszolni.

A 2. kérdésre a szakértői testület válasza a következő:

A D2 irat D2-IX részéből az állapítható meg, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L. cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

Azt a kérdést, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezésiminta-oltalomban, a testületnek – hatáskör hiányában – nincs lehetősége megválaszolni.

Az a kérdés, hogy a D2-V fényképeken bemutatott betonlámpák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez (a továbbiakban: D2-V szerinti minta) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e az Fmtv. 2–4. §-ában meghatározott szabályok alapján, nem válaszolható meg, mivel az újdonság és az egyéni jelleg – amelyek a formatervezési minta oltalmazhatóságának feltételei – a vizsgált minta elsőbbségi időpontjához, valamint az ellentartott minta nyilvánosságra jutásának időpontjához és körülményeihez kötődnek.

Ugyanakkor a szakértői testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a D2-V szerinti mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbenyomást*, mi több, *a két minta egymással azonosnak tekinthető*, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

A 3. kérdésre a testület válasza a következő

A megjelölt formatervezésiminta-oltalom a D2-VII szerinti mintára (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) kiterjed.

A szakértői testület hangsúlyozza, hogy annak vizsgálatakor, hogy a mintaoltalom kiterjed-e a D2-VII szerinti mintára, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességeit nem a kérelmező által gyártott betonlámpának ugyancsak fényképek alapján (D2-V fényképek) megállapítható külső jellegzetességeivel, hanem az oltalom alatt álló mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességekkel kellett összevetni. A D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámpával történő összehasonlítása csupán megerősíti az Iparjogvédelmi Szakértői Testületnek a mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását annak következtében, hogy

- a) a betonlámpa a mintaoltalom szerinti termék, és
- b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

A 4. kérdésre a szakértői testület válasza a következő:

Az Fmtv. 16. §-ának (1)–(2) bekezdése értelmében a mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására. Kizárólagos hasznosítási joga alapján a mintaoltalom jogosultja bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül hasznosítja a mintát.

Aki a kegyhely-rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – a minta hasznosításának minősülő cselekményt végzett (így a minta szerinti lámpatestek legyártását és/vagy beépítését), annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie.

A testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L. cég kötelességeibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16–17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de jogkövetkezményekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L. cég felelőssége felmerül.

Az 5. kérdésre a szakértői testület válasza a következő:

Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

Amint a 2. és a 4. kérdésre adott válaszában a testület leszögezte, a D2-IX irat alapján a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L. cég építette be a kegyhely területén; azonkívül a szakértői testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy az Fmtv. 16–17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni a mintaoltalom jogosultjának engedélyt a minta hasznosításához, és ha igen, akkor ez az L. cég kötelességei körébe tartozott-e.

Ilyen módon a testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L. cég felelőssége.

Ugyanakkor a szakértői testület megállapítja, hogy *ha* a kegyhely-rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, *akkor* a rekonstrukció generálkivitelezőjeként az L. cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L. cég *tudott, illetve tudnia kellett* arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezésiminta-oltalommal védettek.

A 6. és 7. kérdésre a testület válasza összevontan a következő:

A 6. és a 7. kérdés nem tartalmaz konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket a fentiekben megválaszolta a szakértői testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontjának indokolása

Az 1. kérdés és a szakértői testület válaszában részletes kifejtése

Az SZTNH közhiteles nyilvántartásában szerepel-e az oltalmazott formatervezésiminta-oltalomhoz hasonló beton lámpatest, és ha igen, annak ki a jogosultja?

A kérdésre a testületnek – az eljárását szabályozó kormányrendelet 8. §-ának (1) bekezdése értelmében, hatáskör hiányában – nincs lehetősége válaszolni. Az a szabály, hogy a szakértői testület a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, a jelen esetben azt jelenti, hogy a testület nem végezhet kutatást a mintaoltalmi lajstromban annak a megállapítására, hogy került-e bejegyzésre a formatervezésiminta-oltalommal védett mintához hasonló minta (beton lámpatest), és ha igen, annak ki a jogosultja.

A 2. kérdés és a szakértői testület válaszában részletes kifejtése

Az L. cég által beépített betonlámpák részesülhetnek-e formatervezésiminta-oltalomban, van-e ezen lámpatesteknek új és egyéni jellege a betonlámpákhoz képest? Az eltérések lényegesek-e a két termék összevetése alapján?

A D2 irat D2-IX részéből az állapítható meg, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L. cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

Azt a kérdést, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezésiminta-oltalomban, a testületnek – hatáskör hiányában – nincs lehetősége megválaszolni. Az a szabály, hogy a szakértői testület a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, a jelen esetben azt jelenti, hogy a testület nem végezhet kutatásokat és vizsgálatokat az oltalomképességi feltételek teljesüléséről és az esetlegesen felmerült kizáró okokról szóló szakvélemény kialakítására.

Az a kérdés, hogy a D2-V fényképeken bemutatott betonlámpák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez (a D2-V szerinti mintához) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e az Fmtv. 2–4. §-ában meghatározott szabályok alapján, nem válaszolható meg, mivel az újdonság és az egyéni jelleg – amelyek a formatervezési minta oltalmazhatóságának a feltételei – a vizsgált minta elsőbbségi időpontjához, valamint az ellentartott minta nyilvánosságra jutásának időpontjához és körülményeihez kötődnek. (Az újdonság és az egyéni jelleg megléte, illetve hiánya a mintaoltalom megadására irányuló eljárásban, illetve a mintaoltalom megsemmisítésére irányuló eljárásban kerül megállapításra az SZTNH, jogorvoslati eljárásban pedig a bíróság előtt.)

Ugyanakkor a szakértői testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a D2-V szerinti mintához képest a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbenyomást, mi több, a két minta egymással azonosnak tekinthető, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

A különbségek tételes ismertetését a következő, 3. kérdésre adott válasz részletes kifejtése keretében adja meg a testület. Jelezzük, hogy ott az összevetés nem a D2-VII és a D2-V szerinti minta között történik, hanem a D2-VII szerinti minta és az oltalom alatt álló mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességei kerülnek összehasonlításra. Az ott tett megállapítások azért relevánsak a 2. kérdésre adott válasz keretében is, mert a D2-V fényképeken bemutatott betonlámpák vitán felül, egyszerű ránézéssel megállapíthatóan az oltalom alatt álló minta szerinti termékek. Ugyanakkor a betonlámpáknak további, járulékos külső jellegzetességei is vannak, amelyek lényegében azonos módon felismerhetők a D2-VII fényképeken ábrázolt – a jogvita tárgyát képező – lámpatesteken. Ilyen a lámpák fedőlapján kialakított koncentrikus mintázat, valamint a lámpák üregében kimunkált stilizált kereszt.

A 3. kérdés és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válaszának részletes kifejtése

A kérelmező által gyártott betonlámpa, amely az SZTNH közhiteles nyilvántartásában formatervezésiminta-oltalom alatt áll, az összetéveszthetőségig hasonló-e az L. cég által generál-kivitelezőként kivitelezett kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban általa beépített betonlám-pákhoz?

Annak vizsgálatakor, hogy a mintaoltalom kiterjed-e a D2-VII szerinti mintára, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességeit nem a kérelmező által gyártott betonlámpának ugyancsak fényképek alapján (D2-V fényképek) megállapítható külső jellegzetességeivel, hanem az oltalom alatt álló mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességekkel kellett összevetni.

- A minta szerinti termék megnevezése: lámpa
- Locarnói osztályozás:
 - Osztály: 26-Világító eszközök, fényforrások
 - Alosztály: 03-Közvilágítási felszerelések

A mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolása egy darab kép. Ennek alapján a minta egy geometrikus formaként írható le. A befoglaló test négyzet alapú egyenes hasáb, amelynek függőleges élei mintegy négyszer olyan hosszúak, mint a vízszintes élek. A befoglaló test oly módon van kiüregelve, hogy abból egy kisebb, ugyancsak négyzet alapú egyenes hasáb van kimetszve, egyik függőleges éle a befoglaló hasáb egyik függőleges élébe esik, a hasábok egymásnak megfelelő vízszintes élei egymással párhuzamosak. A kisebb hasáb (pontosabban a kimetszett hasáb helye) közelebb van a befoglaló hasáb fedőlapjához, mint az alaplapjához, úgy, hogy a befoglaló hasáb kimetszéssel nem érintett alsó „rétege” vastagabb, mint a kimetszéssel nem érintett felső „rétege”.

A D2-VII fényképeken ábrázolt – a jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességei (a D2-VII szerinti minta) tekintetében a fent ismertetett, mintaoltalommal védett mintához képest két különbség fedezhető fel. Az első,

hogy a kimetszett kisebb hasáb által meghatározott üreg a beépített állapotban látható befoglaló hasáb alaplapjához van közelebb, mint a fedőlapjához. A második, hogy a kimetszett kisebb hasáb alaplapja nem vízszintes, hanem kismértékben kifelé, a közös függőleges él felé lejt. Mindkét különbség olyan, hogy első ránézésre nem tűnik fel. Ráadásul az első különbség nem is definitív, mivel a minta egyszerű geometrikus jellege miatt nem tűnik úgy, hogy feltétlenül annak kell lennie a lámpa tetején, ami a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázoláson felül van. Ezt igazolja az is, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt – a jogvita alapját képező – lámpatestek közül a fekvő helyzetűekről nem állapítható meg biztonsággal, hogy melyik a tetejük. A második különbség szintén bizonytalan, csak az egyik fényképfelvételről tűnik ki, a többinél inkább párhuzamosnak látszik a kimetszett hasáb alap- és fedőlapja.

A fentiek alapján a szakértői testület azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a mintaoltalommal védett mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbonyomást, így a 92307 lajstromszámú formatervezésiminta-oltalom a D2-VII szerinti mintára* (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) *kiterjed*. Ebből következően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek *a minta szerinti termékek*.

A D2-VII fényképeken ábrázolt – a jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámpával történő összehasonlítása csupán megerősíti a testületnek a mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását, annak következtében, hogy

- a) a betonlámpa a mintaoltalom szerinti termék, és
- b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

A 4. kérdés és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válaszána részletes kifejtése

Jogosult-e az L. cég a kérelmezőt, illetve jogelődjeit megillető formatervezésiminta-oltalom használatára, hasznosítására, a mintaoltalom alapján kivitelezett betonlámpák gyártására anélkül, hogy a kérelmezőtől, illetve jogelődjeitől erre engedélyt kért volna?

Az Fmtv. 16. §-ának (1)–(2) bekezdése értelmében a mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására. Kizárólagos hasznosítási joga alapján a mintaoltalom jogosultja bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül hasznosítja a mintát. Hasznosításnak minősül különösen: a minta szerinti termék előállítás, használata, forgalomba hozatala, forgalomba hozatalra való felkínálása, behozatala, kivitele és e célokból való raktáron tartása. Aki a kegyhely-rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – valamilyen, e körbe tartozó cselekményt végzett, annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie.

A szakértői testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L. cég kötelességeibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16–17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de jogkövetkezmé-

nyekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L. cég felelőssége felmerül.

A kérelmező hasznosítási engedélyt szerzett a minta hasznosítására, amit bejegyeztek a mintaoltalmi lajstromba. A D2-VI irat értelmében a hasznosítási engedély meghatározott időre szól és kizárólagos. Így a mintaoltalom jogosultja más részére nem adhat hasznosítási engedélyt. Az, hogy a kérelmező adhat-e másnak hasznosítási engedélyt (úgynevezett allicenciát), a mintaoltalom jogosultjával kötött hasznosítási szerződésben foglaltaktól függ, ami a testület előtt nem ismeretes.

Az 5. kérdés és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válaszában részletes kifejtése

Helytálló-e az a vélemény, hogy az L. cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban az általa beépített betonlámpák esetében megvalósul jogosult engedély hiányában a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény 23. § (1) bekezdése szerinti jogosulatlan hasznosítás?

Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

(A szakértői testület megjegyzi, hogy az Fmtv. és az Szt. vonatkozó rendelkezései értelmében a mintaoltalom bitorlása esetén a licencszerződés alapján a hasznosító felhívhatja a mintaoltalom jogosultját, hogy a jogsértés abbahagyása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket. Ha a mintaoltalom jogosultja a felhívástól számított harminc napon belül nem intézkedik, a mintaoltalmi lajstromba bejegyzett hasznosító a saját nevében felléphet a mintaoltalom bitorlása miatt.)

Amint a 2. és a 4. kérdésre adott válaszában a szakértői testület leszögezte, a D2-IX irat alapján a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L. cég építette be a kegyhely területén; azonkívül a testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy az Fmtv. 16–17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni a mintaoltalom jogosultjának engedélyét a minta hasznosításához, és ha igen, akkor ez az L. cég kötelességeibe tartozott-e. Ismételten utalunk arra, hogy a testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást.

Ilyen módon a szakértői testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L. cég felelőssége.

Ugyanakkor a testület megállapítja, hogy *ha* a kegyhely-rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, *akkor* a rekonstrukció generál-kivitelezőjeként az L. cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. (A polgári jogi felelősségi szabályok értelmében aki kötelezettségre teljesítéséhez vagy joga gyakorlásához más személy közreműködését veszi igénybe, az igénybevett személy magatartásáért úgy felel, mintha maga járt volna el.) A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L. cég *tudott, illetve tudnia kellett* arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezésiminta-oltalommal védettek.

Az a lehetőség, hogy az Fmtv. 17. §-ában foglaltakra tekintettel *nem* kellett megszerezni a mintaoltalom jogosultjának az engedélyét a minta hasznosításához, inkább csak elvi jellegű. Kevésbé valószínű, hogy a hasznosítót előhasználati jog illette meg, annál is kevésbé, mert erre feltehetően hivatkozott volna a kérelmező felszólítására adott válaszában az L. cég.

A 6. és 7. kérdés és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válaszána részletes kifejtése

VI. Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezésiminta-oltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikussá teszi az L. cég eljárását a kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban?

7. Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezésiminta-oltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikussá teszi a kegyhely-rekonstrukcióval kapcsolatban a betonlámpák beépítését?

A 6–7. kérdés nem tartalmaz konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket a fentiekben megválaszolta a szakértői testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

A 6–7. kérdés a szerzői jogra is utal. Erre nézve a testület a következő – általános jellegű – megállapításokat teszi.

Az Fmtv. 64. §-a kimondja, hogy a mintának az e törvényben szabályozott oltalma nem befolyásolhatja a mintán mint művészeti alkotáson külön törvény szerint fennálló szerzői jogok védelmét. (Lásd: a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt.)

A mintával mint művészeti alkotással kapcsolatos szerzői jogi kérdések nem tartoznak az Iparjogvédelmi Szakértői Testület feladatkörébe. (Szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek az SZTNH mellett működő Szerzői Jogi Szakértő Testülettől, amely felkérésre peren kívül is adhat szakvéleményt a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben.)

A formatervezésiminta-oltalom egyébként annyiban kapcsolódik a szerzői joghoz, hogy más korábbi szerzői jogát sértő minta nem részesülhet oltalomban.

A minta szerzőjét az Fmtv. alapján megillető jogokkal kapcsolatos kérdések nem szerepeltek a szakvélemény készítése iránti megkeresésben.

Összefoglalás

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló kirendelésben foglalt kérdésekre vonatkozó megállapításait.

1. A szakértői testületnek hatáskör hiányában nincs lehetősége válaszolni arra a kérdésre, hogy a mintaoltalmi lajstromba került-e bejegyzésre a formatervezésiminta-oltalommal védett mintához hasonló minta.

2. A hasznosítási jogvita tárgyát képező, a kérelmező álláspontja szerint az L. céghez kötődő, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L. cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

A testületnek hatáskör hiányában nincs lehetősége válaszolni arra a kérdésre, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezésiminta-oltalomban.

Az a kérdés, hogy a D2-V szerinti mintához (a betonlámpák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e, nem válaszolható meg az Fmtv. 2–4. §-ában meghatározott szabályok szerinti értelemben. Ugyanakkor a szakértői testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a D2-V szerinti mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbenyomást, mi több, a két minta egymással azonosnak tekinthető, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.*

3. A formatervezésiminta-oltalom a D2-VII szerinti mintára (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) kiterjed.

A D2-VII fényképeken ábrázolt – a jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámpával történő összehasonlítása csupán megerősíti az Iparjogvédelmi Szakértői Testületnek a mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását, annak következtében, hogy

a) a betonlámpa a mintaoltalom szerinti termék, és

b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

4. Aki a kegyhely-rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – a minta hasznosításának minősülő cselekményt végzett (így a minta szerinti lámpatestek legyártását és/vagy beépítését), annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie. A szakértői testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L. cég kötelességeibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16–17. §-ában fog-

laltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de jogkövetkezményekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L. cég felelőssége felmerül.

5. Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

A testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L. cég felelőssége.

Ugyanakkor a szakértői testület megállapítja, hogy *ha* a kegyhely-rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, *akkor* a rekonstrukció generálkivitelezőjeként az L. cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L. cég *tudott, illetve tudnia kellett* arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezésiminta-oltalommal védettek.

A 6. és a 7. kérdés nem tartalmaz konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket megválaszolta a testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

Goitein Miklós, a tanács elnöke

Kürtös József, a tanács előadó tagja

Dr. Cserhátiné dr. Füzesi Krisztina, a tanács szavazó tagja

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY KNOW-HOW VÉDELME KÉRDÉSÉBEN*ISZT-4/2016²**I. A tényállás*

1. A törvényszék szellemi alkotás jogosulatlan használatából eredő igény érvényesítése iránt indított perben szakértőként rendelte ki a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet abban a kérdésben, hogy a periratokban foglaltak szerinti know-how megfelel-e a szellemi alkotásokat a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján megillető védelem meghatározott feltételeinek.
2. A törvényszék a szakértői vizsgálat lefolytatásához rendelkezésre bocsátotta a per iratait.
3. A törvényszék szakértő kirendelésére (szakértői vélemény készítésére) vonatkozó végzése és a szakértői testület részére megküldött perbeli iratok alapján a körülmények az alábbiak szerint foglalhatók össze.

A felperes társaság akkori beltagjaként H. T. szabadalmi bejelentést tett a Magyar Szabadalmi Hivatalnál (MSZH) (az SZTNH akkori elnevezése). A szabadalmi bejelentéshez H. T. csatolta a találmány leírását. A közzétételt követően a feltaláló részéről az újdonságkutatás alapján átdolgozott szabadalmi leírás és kivonat került benyújtásra. Az MSZH a szabadalmi bejelentést elutasította, mert az nem felelt meg a feltalálói tevékenység követelményének.

H. T. a felperes társaság részére értékesítette a kizárólagos tulajdonát képező, a fenti szabadalmi bejelentés tárgyához kötött know-how-t. Az adásvételi szerződésben rögzítették, hogy a találmány szabadalmi bejelentése vizsgálat alatt áll, a végleges oltalmat még nem kapta meg.

A felperes társaság jogosultja volt a BÚZAHÚS szóvédjegynek; ennek oltalma megújítás hiányában megszűnt.

A felperes társaság H. T. révén került kapcsolatba az elsőrendű alperes társasággal L. G.-n keresztül, aki annak 2004. januárjáig tagja és egyben ügyvezetője volt.

A másodrendű alperes társaságot a B. Kft., L. G. és a felperes alapította. Az alapítás célja bűzahústermékek gyártása és forgalmazása volt.

Az elsőrendű alperes 2003-ban Kalocsán tönkölybűzahús-üzemet létesített; a gyártás megkezdéséhez szükséges gépeket a felperes bocsátotta rendelkezésre. A felperes 2004. február 1-jén gépbérleti szerződést kötött az elsőrendű alperessel, de már ezt megelőzően a későbbiekben gyártandó bűzahústermékek kikísérletezésére, próbagyártására került sor az elsőrendű alperes üzemében a korábban üzembe helyezett gépekkel. Ennek során kísérleti naplókat állítottak ki, rögzítették a recepteket, a jelenlévők nevét, beosztását, akik azokat

² A szakértői vélemény bírósági megkeresés alapján, folyamatban lévő ügyben született.

aláírták. A kísérletezés eredményeként 2003. október 16-i dátummal elkészült a BÚZAHÚS Csemege, a BÚZAHÚS Paprikás-Tönkölyös, valamint a BÚZAHÚS Tavaszi szendvicsfeltét gyártmánylapja, amelyet az elsőrendű alperes mint az élelmiszertermékeket előállító egység vezetője írt alá. A gyártmánylapokat 2004-ben benyújtották a kormányhivatalnak, és az elsőrendű alperes szerepelt rajtuk mint élelmiszer-előállító, aki a másodrendű alperes megbízásából folytat gyártást.

A próbagyártásokat követően is folyamatos volt a termékfejlesztés az elsőrendű alperes üzemében H. T. útmutatása alapján, aki meghatározta a kísérletezés irányát, és 2003. októberétől a pástétomtermékek kifejlesztése is elkezdődött. A kísérletezések eredményeként 2006. évre legalább 12 búzafehérje alapú húspótló készítményt állítottak elő.

Időközben, a felperes és az elsőrendű alperes know-how-adásvételi szerződést kötött a felperes tulajdonát képező BÚZAHÚS védjeggyel ellátott termékcsalád vonatkozásában. Ebben rögzítették, hogy a szerződés tárgyát képező know-how a felperes kizárólagos tulajdona. A vételárat ... összegben határozták meg azzal, hogy az átadott know-how kiterjed a BÚZAHÚS védjeggyel ellátott termékcsalád gyártási eljárására, receptúráira, amelyeket a felperes az adásvételi szerződés aláírásával egy időben átadott az elsőrendű alperesnek. A felperes a vételárat kiszámlázta, azt az elsőrendű alperes teljesítette; utóbb azonban a felperes a vételárat visszafizette, mivel a szerződés megkötésére okot adó gazdasági cél nem valósult meg.

Az elsőrendű alperes kalocsai üzemében ellenőrzést tartottak, amelynek során megállapították, hogy a termékek gyártmánylapjai az üzemben megtalálhatóak, mintát vettek az analitikai vizsgálatokhoz, és átvették a termékek gyártmánylapjait fénymásolatban. Az elsőrendű alperesnél lefolytatott ellenőrzés kapcsán az ügyvezető úgy nyilatkozott, hogy az bérlő a felperes gépeit, amelyekkel gyártást végez, ugyanakkor meghíusult a BÚZAHÚS márkavédett termékcsalád gyártási eljárás-know-how-jának adásvétele, miután a szerződést módosították, és a vételár visszafizetése is megtörtént. Az ügyvezető előadása szerint az elsőrendű alperes bérgyártást végez a másodrendű alperes részére.

A felperes mint jogosult és a másodrendű alperes mint hasznosító 2006. február 1-jén licencszerződést kötött. Ebben a felperes kijelentette, hogy a BÚZAHÚS védjegy kizárólagos tulajdona, továbbá hogy „a BÚZAHÚS márkavédjeggyel védett találmányra és know-how-ra” H. T. feltalálóval olyan hasznosítási szerződést kötött, melynek értelmében a hasznosítás jogát a másodrendű alperesi hasznosító részére szabadon továbbadhatja teljes rendelkezési joggal. A 2. pont szerint a know-how-ra hasznosítási, a BÚZAHÚS védjegyre használati jogot engedélyez a felperes a másodrendű alperesnek, amely a névhasználatra, a bemutatott és betanított technológia szerinti búzahústermékek előállítására és forgalomba hozatalára, jelölésére, reklám- és marketinganyagokban való szerepeltetésre vonatkozik. *A másodrendű alperes a szerződés 3. pontjában elismerte, hogy a felperes a találmányban körülírt gyártási technológiát 2004–2005-ben az elsőrendű alperes – mint bérgyártó – dolgozóinak betanította, a gyártás beindításához szükséges információkat átadta, a termékek forgalomba hozatalához szükséges dokumentáció elkészítésében közreműködött.* Rögzítették, hogy a másodrendű al-

peres a BÚZAHÚS védjegy használati jogának átadásáért 2006. január 1. napjától fix összegű díjat köteles megfizetni, ezenfelül a know-how hasznosításáért a kereskedelmi átadási ár (árbevétel függvényében lépcsősen) meghatározott %-át, de minimum ... összeget. A licencszerződés 7. pontjában a *másodrendű alperes kötelezettséget vállalt, hogy az átadott és be-tanított technológiától, receptúráktól és gyártmánylapoktól csak a jogosulttal való egyeztetés és annak jóváhagyása után térhet el.* A 12. pont értelmében *a hasznosítási jogot a másodrendű alperes harmadik személynek nem adhatja tovább.* A szerződés határozatlan időtartamra jött létre, amelyet a felek csak különösen indokolt esetben, közös megegyezéssel szüntethetnek meg, illetve az szerződésszegés esetén azonnali hatállyal – kártérítési igény érvényesítése mellett – megszűnik. Megegyeztek abban, hogy a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetése esetén a hasznosítási és védjegyhasználati jog megszűnik anélkül, hogy egymással szemben a szerződésben rögzített kötelezettségeken kívül bármely követeléssel élne- nek, egyben rögzítették, hogy *a hasznosító jogutód nélküli megszűnése esetén a hasznosítási jog is megszűnik.*

A szerződés alapján a másodrendű alperes 2006–2007-re, valamint 2008 januárjára vo- natkozó védjegyhasználati díjakat megfizette.

A másodrendű alperes 2008. november 18. napján kelt, felperesnek írott levelében be- jelentette, taggyűlési határozat szerint a társaság 2008. december 31. napjával megszűnik, ezért ettől az időponttól a hasznosítási szerződést is megszüntnek tekinti, és a BÚZAHÚS elnevezést nem használja.

A felperes a szerződés megszűnésének közölt időpontját nem fogadta el, a szerződést to- vábbra is hatályosnak tekintette. Ezzel egyidejűleg visszamenőleges hatállyal kérte a forgal- mi adatok kimutatását, a receptúrák és technológiai előírások, gyártmánylapok, valamint az alap- és segédanyagok, fűszerek, csomagolóanyagok beszállítói adatbázisának átadását.

A felperes terjesztett elő keresetet az első- és másodrendű alperesekkel szemben. A felp- eres keresete tárgyában a törvényszék rész- és közbenső ítéletet hozott, amelyet az ítéletábla helybenhagyott. A jogerős határozatokban megállapításra került a másodrendű alperesnek 2006. január 1. és 2008. december 31. közötti időtartamra a BÚZAHÚS védjeggyel ellátott termékcsalád gyártására vonatkozó know-how után hasznosítási díj jogcímén fennálló fi- zetési kötelezettsége a felperes felé, és ugyancsak megállapításra került, hogy az elsőrendű alperes 2009. január és 2011. február 29. között jogosulatlanul használta és hasznosította a

- Búzaburger; Gasztroburger; Rúdli; Standard; Snack;
- Csemege, Paprikás-tönkölyös, Tavaszi szendvicsfeltét;
- Tönkölyös, Lecsós-tönkölyös, Szezámos pástétom

búzahústermékek (búzafehérje alapú hússzerű) gyártmánylapjait, és ezzel megsértette a fel- peresnek a – 2010. június 22-ig BÚZAHÚS védjeggyel védett – termékcsalád gyártására vonat- kozó, adott találmányon alapuló know-how-hoz mint szellemi alkotáshoz fűződő jogait.

A Kúria a fenti jogerős rész- és közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

A szakvéleménykérésre a megismételt eljárásban került sor. A szakértői testületnek a megkeresésben (T1) foglalt kérdéseken túlmenően a felperes által indítványozott kérdéseket is meg kell válaszolnia, amelyeket a törvényszék a megkeresés kiegészítéseként (T2) küldött meg.

II. A feltett kérdések

A megkeresés és annak kiegészítése értelmében a szakértői vizsgálatnak a következő kérdésekre kell választ adnia.

A) A törvényszék által feltett kérdések

- I. A kereseti, perbeli jogosultság alapjául hivatkozott, a perben csatolt know-how-t tartalmazó iratanyag alapján megállapítható-e, hogy az abban foglalt ismeret a feltaláló, H. T. által szabadalmaztatásra benyújtott és a felperes részére szerződéssel értékesített know-how-nak megfelel, illetve hogy annak továbbfejlesztett változata?
- II. Mi a szakértő véleménye a know-how beazonosíthatóságára és annak mibenlétére vonatkozóan?
- III. Mindezek alapján megállapítható-e, hogy a feltárt ismeretanyag eléri a szellemi alkotásokhoz a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján fűződő védelem szintjét?

B) A felperes által indítványozott, megválaszolendő kérdések

1. A szabadalmi leírás egy az egyben tartalmazza-e a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, gyártástechnológiájára, valamint azok összetevőire, receptúrájára vonatkozó ismereteket, tapasztalatot (a kérdések további részében együttesen: ismeret)? Ha nem, a szabadalmi leírásban szereplő információ kevesebb vagy több-e az ismeretnél, esetleg részleges átfedésben van-e azzal?
2. A know-how fogalmi elemei azonosak-e a találmányok szabadalmazhatósági feltételeivel? Ha nem, a szabadalmi bejelentés elutasítása kizárja-e az adott találmányhoz kapcsolódó know-how oltalomban részesítését?
3. A peranyagban található információ alapján az ismeretnek az akkori nevén Országos Találmányi Hivatal (megjegyzés: helyesen Magyar Szabadalmi Hivatal, MSZH) által közzé nem tett része közkinccsé válhatott-e?
4. Az MSZH által a szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban közzétett információhoz képest a peranyagból megállapítható, továbbfejlesztett ismeret tartalmaz-e eltérést, többletet? Ha igen, ez a többlet know-how-nak minősül-e?
5. A peranyagban található információ alapján az alperesek rendelkeztek-e a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, az ahhoz kapcsolódó technológiára, illetve az ilyen készítmények összetevőire, receptúrájára vonatkozó szükséges ismeretekkel, tapasztalatokkal?

6. A peranyagban található információ alapján a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően az alperesek rendelkeztek-e ismeretekkel arról, hogy milyen gépek szükségesek a búzafehérje alapú húspótló készítmények gyártásához, illetve hogyan kell a gyártósort összeállítani az optimális gyártókapacitás létrehozásához?
7. A peranyagban található információ alapján az alperesek a felperestől független más forrásból szereztek-e meg az ismeretet, annak továbbfejlesztett változatát, esetleg maguk végeztek-e a felperestől független kísérleteket, amelyek a felperesével azonos know-how létrejöttét eredményezhették?
8. A peranyagban található információ alapján a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően az alpereseknél dolgozott-e olyan munkavállaló, aki – a felperestől függetlenül – az ismerettel, illetve annak továbbfejlesztett változatával rendelkezett?
9. A peranyagban található információ – így különösen a tanúvallomások – alapján – megállapítható-e, hogy ki vett részt kreatívan, szellemi alkotóként a továbbfejlesztett ismeret kidolgozásában? A gyártási próbák során kapott instrukciók végrehajtása ilyen kreatív tevékenységnek minősül-e?
10. A peranyagban található információ alapján az ismeret, illetve annak továbbfejlesztett változata mekkora vagyoni értékkel rendelkezik? Mi a magyarázata annak, hogy (i) a felek az ismeretre, illetve annak továbbfejlesztett változatára szerződéses jogviszonyt alapítottak, amelyet az alperesek évekig nem kérdőjeleztek meg, és ami alapján fizetési kötelezettséget vállaltak; (ii) az alperesek az információ továbbfejlesztett változatát a felek közötti jogviszony megszűnését követően is évekig hasznosították?

III. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

1. A szakértői testület a 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállásra irányadó jogszabályok rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.
2. A rendelet értelmében a testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései tehát az ügy szerinti know-how-val kapcsolatos, a törvényszék által megtekintésre megküldött periratokban foglalt ismertetéseken, valamint az ügy szerinti know-how-val összefüggő iparjogvédelmi aktusokra és oltalmakra (szabadalmi bejelentés, védjegyoltalom) vonatkozó – az iparjogvédelmi hatósági nyilvántartásban szereplő nyilvános – adatokon alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.
3. Ez a szakértői vélemény a vizsgált know-how-val kapcsolatos ügyben eljáró bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

A szakértői testület a szakértői megkeresés kapcsán a törvényszék és a felperes által feltett iparjogvédelmi vonatkozású kérdésekben kialakított álláspontját az alábbiakban fejté ki.

A know-how jogintézménye

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezéseket megállapító 2013. évi CLXXVII. törvény 1. §-ának értelmében alkalmazandó jogszabály] 86. §-ának (4) bekezdése kimondja, hogy a személyeket védelem illeti meg a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. A védelmi idő kezdetét és tartamát jogszabály határozza meg. A hivatkozott külön jogszabály, azaz a Ptk. módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról rendelkező 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 4. §-ának (1) bekezdése a védelmi idő kezdetéről és tartamáról úgy rendelkezik, hogy a személyeket a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem. A jogszabály tehát a védelmi idő kezdetét a hasznosítás megkezdésének, illetve tervbe vételének időpontjához köti – feltéve, hogy az ismeret és tapasztalat nem vált már korábban közkinccsé; ha pedig később válik közkinccsé, akkor addig az időpontig illeti meg a védelem.

A fenti jogszabályi rendelkezések értelmében – figyelemmel a rájuk épülő bírói gyakorlatra is – a Ptk. szerinti know-how fogalom elemei a következők:

- relatív titkossággal bír, azaz széles körben nem hozzáférhető (közkinccsé még nem vált);
- vagyoni értéket képvisel;
- gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű;
- jogosultja az a személy (jogalany), aki az ismeretet, tapasztalatot kifejlesztette, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból leszűrte (szintetizálta);
- gyakorlati ismeretnek minősül, azaz nem valamilyen jelenség felismeréséről vagy általános szabály megalkotásáról van szó, hanem egy olyan – a gyakorlatban alkalmazható – ismeretről vagy tapasztalatról, amelynek a hasznosítása legalább tervbe van véve.

A know-how – ilyenként – nem áll iparjogvédelmi oltalom alatt, és hasznosítása nem sértheti más iparjogvédelmi oltalomból eredő jogát.

A know-how jellegű ismeretek közkinccsé még nem vált természete az üzleti titok titkossági kritériumához képest szélesebb kört ölel fel. Ez azt jelenti, hogy nem kizárólag olyan információkról lehet ebben a körben beszélni, amelyek csupán egy szűk, meghatározható kör számára hozzáférhetőek (azaz szűk értelemben véve titkosak), hanem idetartoznak az

olyan – egyébként bárki számára hozzáférhető, de *speciális szempontok szerint csoportosított* – ismeretek is, amelyeknek az *összeállítás* olyan mennyiségű munkaráfördítést igényel, amely miatt a felhasználni kívánó számára előnyösebb a kész ismeret megszerzése, mint a saját kutatásban való előállítás. Ez utóbbi esetben a know-how-t képező ismeretek és tapasztalatok nem az alapul szolgáló adatok titkossága miatt, hanem az összegyűjtésükhöz vagy a rendszerezésükhöz szükséges erőfeszítések nagysága miatt korlátozottan hozzáférhetőek.

Ehhez járul a bírói gyakorlat azon megállapítása, amely szerint „*az a tény, hogy a tudomány állásához kapcsolódó, feltételezett ismeret az adott megoldás előállításának lehetőségét az érintett szakmai kör részére nem zárja ki, önmagában nem eredményezi a megoldás közkinccsé válását [Ptk. 86. § (3) bek., 87. § (2) bek., 1978. évi 2. tvr. 4. § (1) bek.]*” (BH1992. 391.). Ebből is világosan látszik, hogy a know-how relatív titkosságára (korlátozott hozzáférhetőségére) vonatkozó követelmény teljesülése esetről-esetre vizsgálandó, azaz a közkinccsé válásnak nincs olyan szigorúan és világosan rögzített zsinórmértéke, amely a szabadalmazhatósághoz szükséges abszolút újdonsághoz volna hasonlítható. Egy adott megoldás, amelyet a jogosult nem kezel titkosan (a vonatkozó szabályok szerint ez csupán az üzleti titok körében követelmény), mindaddig oltalmat élvezhet know-how gyanánt, amíg az érintett szakmai körökben nem terjed el annyira, hogy a korlátozott hozzáférhetőségéről már nem lehet beszélni.

A vagyoni értékűség kritériuma, aminek a forgalomképesség szükségszerű eleme, azt is maga után vonja, hogy a közkinccsé válás elkerüléséhez úgy a jogosultnak, mint az ismeret és tapasztalat hasznosítására szerződés alapján jogosulttá vált személynek jellemzően gazdasági érdeke fűződik, mivel az általa birtokolt, illetve felhasznált ismeret és tapasztalat – annak korlátozott hozzáférhetősége folytán – számára versenyelőnyt jelent. Ezt egészíti ki és erősíti meg a gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegre történő utalás, és ezért tekinthető a know-how fogalmi elemének a *gyakorlati alkalmazhatóság* is, amely legalább a tervbe vett hasznosítást maga után vonja.

A know-how-nak lényeges tulajdonsága, hogy – mint ilyen – nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt nem áll. Ennek a know-how védelméből fakadó jogokra nézve fontos következményei vannak. Egy lajstromozatlan – és ilyenformán bizonytalan (eseti megítélést igénylő) kezdetű és lejáratú, ráadásul titokban tartott tárgyú – oltalom *nem garantálhatja az ismeret kizárólagos hasznosításának jogát* a jogosultnak, azaz a know-how-védelem megsértése *csak az ismeret jogszerűtlen megszerzése vagy az azzal való visszaélés* által valósulhat meg. A védelemnek ez a relatív természete azt eredményezi, hogy az ismereteknek a jogszerűen megszerzett termékből való kikövetkeztetése (mérnöki visszafejtés), a know-how tárgyát képező ismeretek független (párhuzamos) kifejlesztése, valamint az érintett információk jóhiszemű (pl. kiállításon vagy kiadványból történő) megszerzése kizárja a jogosultnak az ezeket megvalósító személyekkel szembeni fellépését.

Lényeges kérdéseket vet fel a know-how-hoz kapcsolódó jogok gyakorlására jogosult személy megállapításának a kérdése is. A Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy

a személyeket védelem illeti meg „...ismereteik és tapasztalataik tekintetében is”. Ebből az következik, hogy a know-how-védelem *eredeti jogosultjának* az minősül, aki tevékenysége során az adott ismeretet vagy tapasztalatot kifejlesztette, illetve szintetizálta.

A know-how-védelem ernyője alá vonni kívánt ismeretek írásos rögzítettsége (azaz a „tárgyasult forma” követelménye) nem jogszabályi kitétel, azaz önmagában nem fosztja meg az ismereteket a know-how minőségtől az a tény, hogy a szóban forgó ismeret ilyenként nincs dokumentálva. A vagyoni értékűség igazolásához, illetve a védelem alatt álló ismeretek körének megállapításához, azaz a védelem tárgyának azonosításához azonban hozzájárul, ha az érintett ismeretek csoportja jól körülírható, és valamilyen formában rögzítésre kerül.

A védelem lajstromozatlan mivoltából következik az is, hogy a védelemre hivatkozó személynek kell bizonyítania azt, hogy a másik fél a védelem alatt álló ismeretet vagy tapasztalatot hasznosítja, ilyen bizonyítás hiányában pedig az igény nem tekinthető megalapozottnak. Ezt a BH2000.243.-ban olvasható bírói döntés is megerősíti, amikor – igaz, a „hézagmentes oltalom” kontextusában – kimondja, hogy „külön jogszabály hatálya alá nem tartozó műszaki ismeretek védelme iránti perben a jogosultnak kell bizonyítania, hogy annak eredményeit az alperes elsajátította vagy felhasználta”.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a feltett kérdésekre

A) A törvényszék által feltett kérdések

A testület elsőként a törvényszék *II. kérdését* válaszolja meg.

Mi a szakértő véleménye a know-how beazonosíthatóságára és annak mibenlétére vonatkozóan?

A felperes és a másodrendű alperes 2006. február 1. napján „Védjegyhasználati, találmány és know-how hasznosítási szerződést” kötött (D5).

A perbeli know-how *tartalmának (mibenlétének)* megállapításához azt kellett vizsgálni, hogy milyen *gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek és tapasztalatok* álltak a másodrendű alperes rendelkezésére a D5 hasznosítási szerződés létesítésekor *a szerződés szerinti tárgyban*, amelyeket (akkor vagy addigra) *a felperes* adott át számára valamilyen formában, és amely ismereteket és tapasztalatokat *a felperes* szerzett meg, fejlesztett ki, illetve szintetizált, illetve amelyek *hasznosítására és a hasznosítás jogának átadására* szerződés alapján jogosult volt. A know-how *beazonosítható tartalmát* az erre vonatkozó perbeli dokumentumok és tanúvallomások alapján kellett megállapítani, figyelembe véve nem csupán a bizonyítékok betű szerinti tartalmát, hanem az azokból közvetlenül és egyértelműen levezethető – szükségszerű – következményeket is.

H. T., a felperes társaság akkori beltagja szabadalmi bejelentést tett. A közzétételt követően a feltaláló átdolgozott szabadalmi leírást nyújtott be. Ezt a leírást kell tekinteni a

találmány ismertetése azon verziójának, amelynek alapján H. T. a szabadalmat igényelte. (A szabadalmi bejelentés utóbb elutasításra került.)

A D3 szabadalmi leíráshoz tartozó 1. igénypont, amelyik a találmány szerinti *általános megoldás* alapvető jellemzőit tartalmazza, a következőképpen határozza meg a szabadalmi igény tárgyát:

„1. Eljárás búzafehérje alapú húspótló készítmények előállítására búzaőrleményből kioldott vagy porított vitális vagy inaktív 75-96 %-os tisztaságú búzafehérje, víz, növényi zsír, inaktív élesztőpelyhely, fűszerek, só adagolásával, összekeverésével, hőkezelésével, csomagolásával azzal jellemezve, hogy 20-40 tömeg % búzafehérjét, 30-50 tömeg % vizet, 5-20 tömeg % növényi zsírt, 2-5 tömeg % porított fűszert és sót magas fordulátú homogenizáló berendezésben összekeverünk, majd különböző formájú csomagolóanyagokba töltünk, 70-90 fok C-on hőkezeljük, visszahűtjük.”

Kétséget kizáróan a szabadalmi bejelentés tárgya az, ami a D5 védjegyhasználati, találmány- és know-how-hasznosítási szerződésben több helyen is „találmány” megjelöléssel szerepel, H. T. feltaláló személyére is utalva.

A D5 szerződés 6. pontja szerint *„Felek megegyeztek, hogy fenti találmányban és know-how-ban körülírt gyártási eljárás alapján a megadott receptúrák, technológiák felhasználásával Hasznosító termékeket állít elő.”* Az előállítandó termékek – a találmány tárgyának megfelelően – búzafehérje alapú húspótló (BÚZAHÚS) készítmények; az előállításukra szolgáló részletes, gyakorlati ismeretek összessége pedig a D5 hasznosítási szerződés tárgyát képező know-how, amely magában foglal:

- *műszaki ismereteket és tapasztalatokat (a találmány szerinti eljárásra épülő gyártástechnológia megvalósításához szükséges, illetve azt elősegítő ismereteket és tapasztalatokat: terméksor összeállítása, az egyes termékek receptúrái, technológiai utasítások, berendezések típusának és kapacitásának megadása, elrendezésiük meghatározása, próbák és minőségellenőrzések utasításai);*
- *a termékek üzemszerű előállításához szükséges, illetve azt elősegítő gazdasági, illetve szervezési jellegű ismereteket és tapasztalatokat (például beszerzési források listája).* Megjegyzés: a fent felsorolt műszaki ismeretek és tapasztalatok egy része üzleti (terméksor összeállítása), illetve üzemszervezési (próbák és minőségellenőrzések utasításai) jellegű is.

A szakértői testület a perbeli iratok alapján megállapította, hogy a felperes társaság – döntően H. T. személyén keresztül – rendelkezett vagyoni értékű ismeretekkel és tapasztalatokkal búzafehérje alapú húspótló készítmények előállítására, ezen belül konkrétan a találmány szerinti eljárásra épülő gyártástechnológia gyakorlati megvalósítására vonatkozóan. Ezt alátámasztja a H. T. és az felperes között 1999. 08. 16. napján létrejött adásvételi szerződés (D8 irat), amelynek tárgya kifejezetten a szabadalmi bejelentés (akkor még reménybeli szabadalom) tárgyához kötött know-how. A szerződéssel a felperes társaság teljes körű jogot szerzett a know-how hasznosítására, beleértve a hasznosítás jogának át-

adását is, amely körülmény a D5 hasznosítási szerződés 1. pontjában is feltüntetésre került. Ugyancsak alátámasztja a fenti tárgyú vagyoni értékű ismeretek és tapasztalatok tényleges és jogszerű birtoklását az a tény, hogy a felperes 2003. 08. 11. napján szerződést kötött az elsőrendű alperessel a BÚZAHÚS márkavédett termékcsalád gyártási eljárási know-how-jának adásvétele tárgyában (D31 irat), és annak vételárát az elsőrendű alperes megfizette a felperes társaságnak (utóbb a felperes a vételárát visszafizette, mivel a szerződés megkötésére okot adó gazdasági cél nem valósult meg).

A D5 hasznosítási szerződés 2. pontja szerint: *„Jogosult kijelenti, hogy élve fenti jogával, a tárgyi találmányra és know-how-ra vonatkozó hasznosítási jogot... enged hasznosítónak... a bemutatott és betanított technológia szerinti Búzahús termékek előállítására és forgalomba hozatalára, jelölésére, reklám és marketing anyagokban e szerződés feltételei szerint”*; továbbá a D5 hasznosítási szerződés 3. pontja szerint: *„Hasznosító elismeri, hogy jogosult a tárgyi találmányban körülírt gyártási technológiát 2004–2005 években hasznosítónak betanította az elsőrendű alperes (mint bérgyártó hely) e feladattal megbízott dolgozóinak, a gyártás beindításához szükséges információkat átadta, a termékek forgalomba hozatalához szükséges dokumentáció elkészítésében közreműködött”*.

A fentiekből az következik, hogy míg a BÚZAHÚS termékek előállítására vonatkozó know-how hasznosításának jogát a másodrendű alperes szerezte meg, addig a know-how-t *ténylegesen* az elsőrendű alperesen keresztül bocsátotta a felperes a másodrendű alperes rendelkezésére. Így a know-how tartalmát (az átadott ismeretek és tapasztalatok teljes körét) az elsőrendű alperes működésében, ezen belül különösen a felperes és az elsőrendű alperes kapcsolatában kell keresni. Az átadott ismereteket és tapasztalatokat (a „tudásanyagot”) rögzítő dokumentumok (mindegy, hogy azok a felperes vagy az elsőrendű alperes részéről kerültek rögzítésre, ha a „tudásanyag” a felperestől származott) jogosultja a D5 hasznosítási szerződés megszűnéséig a másodrendű alperes volt, azonban de facto az elsőrendű alperes rendelkezésére kellett azoknak állniuk (ugyancsak a D5 hasznosítási szerződés megszűnéséig), mivel ott történt a gyártás. Ugyanakkor az átadott ismeretekre és tapasztalatokra azok tartalmi ismertetése nélkül is utalhatnak dokumentumok és egyéb tények, ideértve a legyártott termékeket is.

A BÚZAHÚS termékek előállításával kapcsolatosan átadott ismeretek és tapasztalatok közül nem csupán azokat lehet és kell a felpereshez kötni, amelyek a felperes részéről (is) aláírt dokumentumokon szerepelnek. A felperes és az elsőrendű alperes 2003-ban kezdődött kapcsolata (összefüggésben a másodrendű alperes társaság megalapításával és működésének beindításával), e kapcsolat jellege, célja, időrendisége, egyes történések dokumentumai azt bizonyítják, hogy a felperes által átadott ismereteknek és tapasztalatoknak meghatározó szerepük volt a találmány szerinti eljárásra épülő gyártástechnológia gyakorlati megvalósításában, vagyis a BÚZAHÚS termékek kimunkálásában és üzemszerű gyártásuk lehetővé tételében. Ezt egyes tanúvallomások is megerősítették, más tanúvallomások pedig nem cáfolták.

H. I. tanúvallomása (D34):

- „H. úr... irányításával történtek a próbagyártások”;
- „H. úr volt az 'elmélet', én voltam a 'gyakorlat'...”;
- „mindaddig, amíg H. úr ott volt, a termék tekintetében az ő szava döntött, ő volt a meghatározó”;
- „Azt követően, hogy H. T. elment, gyakorlatilag 'senki sem volt', aki a gyártás egyes termékösszetevőivel kapcsolatos változásokat levezényelte volna, ill. ezzel kapcsolatosan utasítást adott volna részemre”.

L. G. tanúvallomása (D34):

- „ezeket a termékeket H. úrék hozták magukkal”;
- „H. T.-vel való kapcsolatot megelőzően az elsőrendű alperes egyáltalán nem foglalkozott búzahús gyártással. Ez teljesen ismeretlen volt ennek a cégnek a részére. A felperes, az általam előbbieken említett 4-5 termék tekintetében hozta a gyártástechnológiát, ill. magát az előállításához szükséges gépeket is összeállította. A termékfejlesztésbe H. úron kívül más nem szólt bele, az új termékek kapcsán velem egyeztetett H. úr.”

Azok a perbeli dokumentumok, amelyek a know-how tárgyát képező egyes ismereteket és tapasztalatokat rögzítenek, illetve amelyek az ismeret- és tapasztalatátadás tényére utalnak, a következők:

D28 – Kísérleti naplók búzahústermékek receptjével és előállítási technológiájával (összesen 10 napló, 2003. 03. 15. – 2003. 09. 25. időszak). Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület megjegyzi, hogy bár az elvégzett kísérletek elvben nem képezik részét az átadott ismereteknek (hiszen amivel kísérleteznek, az még nincs „kész”), a jelen esetben annyiban más a helyzet, hogy a kísérleteket a későbbi gyártó, az elsőrendű alperes üzemében, a gyártásért felelős személyek gyakorlati közreműködésével vagy jelenlétében végezték, és a kísérletek a BÚZAHÚS termékek receptjeinek és technológiai lépéseinek a finomítását jelentették. Így a technológia megismerése, begyakorlása már ebben az időszakban hozzájárult az érintett személyek esetében az ismeretek és tapasztalatok átvételéhez.

D24 – Felperes–elsőrendű alperes: jegyzőkönyv próbagyártás kéréséről két termék vonatkozásában, változtatásokkal, 2003.11.19.

D25 – Felperes–elsőrendű alperes: két termék receptúrájának és előállítási technológiájának átadása.

D15 – Három BÚZAHÚS termék kézzel írt gyártmánylapja (Paprikás-tönkölyös szendvicsfeltét; Csemege szendvicsfeltét; Tavaszi szendvicsfeltét).

D18 – Három BÚZAHÚS termék gyártmánylapja, 2003. 10. 16. Ezek az elsőrendű alperesnél tartott ellenőrzés (2004. 04. 01.) során bekért, a hatóság által visszaigazolt gyártmánylapok – tartalmuk a D15 gyártmánylapokéval megegyezik.

D33 – Az elsőrendű alperesnél tartott üzemellenőrzésének jegyzőkönyve, 2004. 04. 01. BÚZAHÚS termékeket találtak, pl. Tavaszi szendvicsfeltétet (ezek tehát a kérdéses időpont-

ban már léteztek); utalás van a jegyzőkönyvben a szabadalmi háttérre, valamint a gyártmánylapok átvételére fénymásolatban (ezek a D18 gyártmánylapok).

D17 – A kormányhivatal tájékoztatója a BÚZAHÚS termékcsalád elsőrendű alperes részére kiadott előállítási engedélyéről (amelynek időpontja 2004. 01. 21., vagyis korábban az elsőrendű alperes nem rendelkezett engedéllyel búzafehérje alapú húspótló készítmények gyártására), továbbá BÚZAHÚS termékek mintavételéről és D18 gyártmánylapjairól.

D27 – BÚZAHÚS termékek receptúrai és előállítási technológiájuk. Összesen 14 termék; a terméklapokon feltüntetett dátum 2004. 02. 11. és 2004. 08. 27. közötti. A termékek sorrendben:

Csemege szendvicsfeltét; Tavaszi szendvicsfeltét; Paprikás-tönkölyös szendvicsfeltét; Szezámos pástétom; Lecsós pástétom; Tönkölyös pástétom; Búzaburger; Standard; Virsli (csemege); Konzerv alapanyag; Tönkölyös csemegerúd; Sajtos csemege szendvicsfeltét; Búzaszemes parasztkolbász; Tönkölyös-paprikás kolbász.

D21 – Felperes–elsőrendű alperes „Gépek átadás-átvételi és üzembe helyezési jegyzőkönyve” 2003. 03. 11.

D22 – Felperes–elsőrendű alperes „Klipszelőgép üzembe helyezési jegyzőkönyv”, 2003. 05. 24. A jegyzőkönyv kifejezetten feltünteti, hogy a gép átvétele BÚZAHÚS termékek gyártásához történik.

D10 – Felperes–elsőrendű alperes: gépbérleti szerződés, 2004. 02. 01.

D23 – Felperes–elsőrendű alperes: a megrendelendő áruk listája a szükséges információkkal: mennyiségek, beszerzési források és elérhetőségük, 2003. 08. 13.

D11 – Felperes–elsőrendű alperes: A BÚZAHÚS termékcsalád gyártásához szükséges alap- és segédanyagok listája a beszerzési forrásokkal és elérhetőségükkel, 2004. 07. 06.

D26 – Másodrendű alperes–felperes: havi áruforgalmi lista, 2004. 06. 21. A lista a Csemege szendvicsfeltétből, Paprikás-tönkölyös szendvicsfeltétből, Tavaszi szendvicsfeltétből, Rúdliból és Búzaburgerből értékesített mennyiségeket igazolja vissza.

D6, D7 – BÚZAHÚS-termékcímkék. Összesen 9 termékcímke az egyes termékek megnevezésével és az összetevők felsorolásával.

Bár a BÚZAHÚS termékcsaládhoz tartozó termékek alperesek általi gyártásának, illetve forgalomba hozatalának ténye önmagában nem lenne teljes értékű bizonyíték, de meggyőzően hozzájárul annak a bizonyításához, hogy a perbeli know-how mint vagyoni értékű ismeret és tapasztalat létezett, átadásra került, és az alperesek felhasználták, tekintettel arra, hogy nem merült fel olyan – tartalmilag is értékelhető – bizonyíték és információ, amely szerint az alperesek más forrásból vagy saját erőfeszítés eredményeként szereztek volna meg azokat a speciális ismereteket és tapasztalatokat, amelyek a BÚZAHÚS termékcsalád kialakításához és üzemszerű előállításához szükségesek voltak.

Alappal valószínűsíthető, hogy a BÚZAHÚS termékeknek az elsőrendű alperes üzemében ténylegesen megtörtént előállítása – legalább részben – a felperes által átadott ismereteken és tapasztalatokon alapult.

A szakértői testület itt megjegyzi, hogy *a know-how keretében átadott ismereteknek nem szükséges „hézagmenteseknek” lenniük*, azaz nem feltétel, hogy egy gyártási technológiát minden elemében és a legapróbb részletekig meghatározzanak. Ha egy know-how valamely termék gyártási technológiájának akárcsak egy, de különösen több eleméhez hasznosítható ismeretekkel járul hozzá, és azokat ténylegesen hasznosítják (avagy a hasznosítását tervbe veszik), akkor megállapítható, hogy a termék előállítása részben a know-how ismeretanyagán alapul.

A periratokban foglaltak szerinti, szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapuló know-how olyan – alkotó jellegű tevékenység eredményének tekinthető – gyakorlati ismereteket és tapasztalatokat foglal magában, amelyek búzafehérje alapú hússzerű termékekre és előállítási technológiájukra vonatkoznak.

A BÚZAHÚS termékcsalád kialakítása, az egyes termékek receptúrái, a technológiai utasítások, a szükséges berendezések jellemzőinek meghatározása (a BÚZAHÚS termékeket gyártó üzem komplett berendezése), a BÚZAHÚS termékcsalád gyártásához szükséges anyagok listája a beszerzési forrásokkal lehetővé tették, illetve jelentősen elősegítették az egyes – eltérő paraméterekkel rendelkező – BÚZAHÚS termékek üzemszerű előállítását.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testületet véleménye szerint a know-how tárgyát képező ismeretek és tapasztalatok tartalma a fentiek szerint beazonosítható, és átadásuk megtörténte megállapítható.

A törvényszék I. kérdése és a szakértői testület válasza a következő.

A kereseti, perbeli jogosultság alapjául hivatkozott, a perben csatolt know-how-t tartalmazó iratanyag alapján megállapítható-e, hogy az abban foglalt ismeret a feltaláló, H. T. által szabadalmaztatásra benyújtott, és a felperes részére az 1999. augusztus 16-i szerződéssel értékesített know-how-nak megfelel, illetve hogy annak továbbfejlesztett változata?

A testület a kérdés hiánytalan megválaszolására törekedve felhasználja a törvényszék II. kérdésére adott válasz egyes, ide is tartozó részleteit.

H. T. feltaláló *nem* a később (1999. 08. 16-án) szerződéssel a felperes részére értékesített know-how-t nyújtotta be szabadalmaztatásra, hanem az annak alapjául szolgáló „Eljárás gabonából készített, magas fehérjetartalmú hússzerű anyag, és ebből előállított készítmények gyártására” című találmányt.

A találmány feltárására vonatkozó törvényi rendelkezés [a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Szt.) 60. §-ának (1) bekezdése] értelmében „A szabadalmi bejelentésben olyan módon és részletességgel kell feltárni a találmányt, hogy azt szakember a leírás és a rajz alapján meg tudja valósítani...” (ahol a „szakember” szabadalmi jogi fikció, amelyet nem lehet bárkire értelmezni, akit köznyelvi értelemben szakembernek neveznek).

A bejelentőnek nem kötelessége a találmány legelőnyösebbnek vélt megvalósítási módjait ismertetni a leírásban, ám ha megteszi, a szabadalmi leírás alapján a gyakorlatban akkor

sem „indulhat a gyártás”. A találmány – valamilyen mértékben – mindig az *általános* megoldását adja a műszaki problémának. A szakembernek, ha ezt a feladatot kapja, még számos munka-, anyag-, eszköz-, idő- és költségigényes feladatot kell elvégeznie, részproblémát kell megoldania *a szabadalmi leírásból nyert ismeretek körében* ahhoz, hogy gyártható legyen valamely konkrét termék, illetve üzemszerűen használható legyen valamely konkrét eljárás – a találmány jellemzői által meghatározott körön belül. Ehhez járul, hogy egy termék gyártásához, illetve egy eljárás üzemszerű használatba vételéhez olyan járulékos intézkedések is szükségesek, amelyek nem részei a találmánynak, a legtöbb esetben nem is szerepelhetnek a szabadalmi leírásban.

Itt jut szerephez a know-how, amelynek vagyoni értékét az adja, hogy a hasznosító olyan – korlátozottan hozzáférhető – tudáshoz (ismeretekhez és tapasztalatokhoz) jut általa, amelyek révén megtakaríthatók vagy lecsökkenthetők a fent felsorolt, egyébként elkerülhetetlen ráfordítások. Ez a magyarázata annak, hogy a szabadalmilicencia-vevők legtöbbször know-how átadását is igénylik. *Ha – mint a perbeli esetben is – a know-how szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapul, akkor értelemszerűen a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteken túlmenő, vagyoni értékű ismereteket és tapasztalatokat kell tartalmaznia ahhoz, hogy valóban know-how-nak minősüljön.*

A fentiekkel összhangban két lényeges megállapítást kell tenni:

- a szabadalmi bejelentés közzétételéből nem következik az, hogy az adott találmányon alapuló know-how tartalma közkinccsé válik, és
- a szabadalmi bejelentésnek a feltalálói tevékenység hiánya miatti elutasításából nem következik az, hogy az adott találmányon alapuló know-how nem képviselhet vagyoni értéket.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a perbeli iratok alapján megállapította, hogy a felperes társaság – döntően H. T. személyén keresztül – rendelkezett vagyoni értékű ismeretekkel és tapasztalatokkal búzafehérje alapú húspótló készítmények előállítására. Ezt alátámasztja a H. T. és a felperes között 1999. 08. 16-án létrejött adásvételi szerződés (D8 irat), amelynek tárgya kifejezetten *a szabadalmi bejelentés tárgyához kötött know-how*. A szerződéssel a felperes társaság teljes körű jogot szerzett a know-how hasznosítására, beleértve a hasznosítás jogának átadását is. Nem ismert, ugyanakkor a szakértői testület véleménye szerint nincs jelentősége annak, hogy H. T. feltalálónak, illetve a szerződés alapján jogosulttá vált felperesnek az ismeretei és tapasztalatai milyen körre terjedtek ki 1999. 08. 16-án a találmányon alapuló know-how tekintetében, de teljesen életszerűtlen azt feltételezni, hogy kizárólag arra korlátozódtak, ami a szabadalmi bejelentés leírásában olvasható.

Történetileg az állapítható meg a per irataiból, hogy a felperes már 2003-ban, az elsőrendű alperessel létesített kapcsolat kezdetén is rendelkezett konkrét búzahústermékek előállítási technológiájára vonatkozó, „majdnem kész” ismeretekkel. Ezt alátámasztják a kérdéses időből származó receptúraleírások és más dokumentumok, és ugyanezt erősítette meg L. G. tanúvallomása (D34) is, aki úgy emlékezett, hogy *„a felperes... 4-5 termék tekintetében hozta*

a gyártástechnológiát...”. A későbbiekben a felperes kidolgozta, egyszersmind megismertette az elsőrendű alperes dolgozóival és vezetőivel a know-how további elemeit, amit a D5 védjegyhasználati, találmány- és know-how-hasznosítási szerződés megkötésének időpontjáig (2006. 02. 01.) teljesített.

A H. T. és a felperes közötti fent említett szerződéskötés időpontjában (1999. 08. 16.) a szabadalmi bejelentés még vizsgálat alatt állt, amit fel is tüntettek a szerződés 3. pontjában. Később azonban az MSZH a szabadalmi bejelentést elutasította, így a felperes iparjogvédelmi oltalomra nem hivatkozhatott, hanem csakis – a tényszerűen a találmányon alapuló – know-how hasznosításával, illetve a hasznosítás jogának átadásával értékesíthette a búza-hústermékek előállítási technológiájára vonatkozó ismereteit és tapasztalatait, amelyek szükségképpen meghaladták a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteket, az alábbiak szerint.

A D3 szabadalmi leíráshoz tartozó 1. igénypont szövegét a törvényszék II. kérdésére adott válasz keretében idéztük. Ott látható, hogy a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításához előírányzott összetevők aránya (a terméktalálmányoknál szokásos módon) -tól-ig határokkal van megadva, és a gyártástechnológiának csak a minden terméktípusra egységesen érvényes lépései vannak rögzítve, amelyek értelmében az összetevőket magas fordulátú homogenizáló berendezésben összekeverik, különböző formájú csomagolóanyagokba töltik, 70-90 fokon hőkezelik, majd visszahűtik.

Ehhez képest a perbeli know-how, amelyre a felperes a D5 szerződés alapján hasznosítási jogot engedett a másodrendű alperesnek, a törvényszék 2. kérdésére adott válaszban ismertetett komplex tartalommal bír, és olyan *gyakorlati ismereteket és tapasztalatokat* foglal magában, amelyek egy széles termékkör, a BÚZAHÚS termékcsalád kialakítását, valamint az egyes – eltérő paraméterekkel rendelkező – BÚZAHÚS termékek üzemszerű előállítását lehetővé tették, illetve jelentősen elősegítették.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület megállapította, hogy a per tárgyát képező know-how olyan – döntően műszaki, kisebb részben üzleti és szervezési – vagyoni értékű ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, amelyek a perbeli iratokból – és csakis azokból – megismert információk alapján nem váltak közkinccsé.

Mivel a know-how szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapul, helyénvaló olyan módon is minősíteni, hogy a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteken túlmenő, alkotó jelleghű tevékenység eredményének tekinthető, hasznosítható ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, más szóval továbbfejlesztést jelent.

A törvényszék III. kérdése és a szakértői testület válasza a következő:

Mindezek alapján megállapítható-e, hogy a feltárt ismeretanyag eléri a szellemi alkotásokhoz a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján fűződő védelem szintjét?

A személyeket védelem illeti meg vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. [Ptk. 86. §. (4)]

A személyeket vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem. [1978. évi 2. tvr. 4. § (1)]

A testület álláspontja szerint – a törvényi rendelkezésekkel összhangban – az ismeretanyag abban az esetben éri el a szellemi alkotásokhoz a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján fűződő védelem szintjét, ha

- alkotótevékenység eredménye olyan értelemben és mértékben, hogy az ismeret kifejlesztését, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból történt leszűrését (szintetizálását) jelenti;
- az ismeretanyagban foglalt ismeretek és tapasztalatok gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegűek;
- gyakorlati, hasznosítható ismeretek és tapasztalatok;
- a hasznosításukat megkezdték vagy tervbe vették;
- de nem váltak még közkinccsé; és
- vagyoni értéket képviselnek.

A törvényszék I. és II. kérdésére adott válaszában az Iparjogvédelmi Szakértői Testület – elemzés és indokolás kíséretében – megállapításokat tett minden olyan feltétel tekintetében, amelyeknek a teljesülése elengedhetetlen ahhoz, hogy a know-how a szellemi alkotásokat a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján megillető védelemben részesülhessen. Ezeket a megállapításokat az alábbiakban felsorakoztatjuk.

- A periratokban foglaltak szerinti, szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapuló know-how olyan – alkotó jellegű tevékenység eredményének tekinthető
 - gyakorlati ismereteket és tapasztalatokat foglal magában, amelyek a BÚZAHÚS termékcsalád kialakítását, valamint az egyes – eltérő paraméterekkel rendelkező – BÚZAHÚS termékek üzemszerű előállítását lehetővé tették, illetve jelentősen elősegítették.
- A periratok alapján a know-how tárgyat képező ismeretek és tapasztalatok tartalma beazonosítható, és átadásuk megtörténte megállapítható.
- A know-how döntően műszaki, kisebb részben üzleti és szervezési ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz.
- Alappal valószínűsíthető, hogy a BÚZAHÚS termékeknek az elsőrendű alperes üzemeiben ténylegesen megtörtént előállítása – legalább részben – a felperes által átadott ismereteken és tapasztalatokon alapult.
- A felperes jogszerűen szerezte meg a találmányon alapuló know-how tárgyat képező ismereteket és tapasztalatokat, azokat ténylegesen birtokolta, és jogosult volt a hasznosítás jogának átadására a másodrendű alperes részére.
- A know-how tárgyat képező ismeretek és tapasztalatok a perbeli iratokból – és csakis azokból – megismert információk alapján nem váltak közkinccsé.
- A know-how tárgyat képező ismeretek és tapasztalatok vagyoni értéket képviselnek.

A szakértői testületnek a fentiek értelmében – a per irataiból és csakis azokból megismerhető tények és körülmények alapján – az a véleménye, hogy a perbeli know-how tárgyát képező ismeretek és tapasztalatok tekintetében a szellemi alkotásokat a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján megillető védelem valamennyi feltétele teljesül.

B) A felperes által indítványozott, megválaszolandó kérdések

A felperes 1. kérdése és a testület válasza a következő:

A szabadalmi leírás egy az egyben tartalmazza-e a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, gyártástechnológiájára, valamint azok összetevőire, receptúrájára vonatkozó ismereteket, tapasztalatot (a kérdések további részében együttesen: ismeret)? Ha nem, a szabadalmi leírásban szereplő információ kevesebb vagy több-e az ismeretnél, esetleg részleges átfedésben van-e azzal?

Mivel a periratokban foglaltak szerinti know-how szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapul, a szabadalmi leírásban közölt ismereteket értelemszerűen magában foglalja. Ugyanakkor a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteken túlmenő, vagyoni értékű, gyakorlati, hasznosítható ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, más szóval továbbfejlesztést jelent.

A felperes 2. kérdése és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő:

A know-how fogalmi elemei azonosak-e a találmányok szabadalmazhatósági feltételeivel? Ha nem, a szabadalmi bejelentés elutasítása kizárja-e az adott találmányhoz kapcsolódó know-how oltalomban részesítését?

A jogszabályi rendelkezések értelmében – figyelemmel a rájuk épülő bírói gyakorlatra is – a know-how fogalom elemei a következők:

- relatív titkossággal bír, azaz széles körben nem hozzáférhető (közkinccsé még nem vált);
- vagyoni értéket képvisel;
- gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű;
- jogosultja az a személy (jogalany), aki az ismeretet, tapasztalatot kifejlesztette, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból leszűrte (szintetizálta);
- gyakorlati ismeretnek minősül, azaz nem valamilyen jelenség felismeréséről vagy általános szabály megalkotásáról van szó, hanem egy olyan – a gyakorlatban alkalmazható – ismeretről vagy tapasztalatról, amelynek a hasznosítása legalább tervbe van véve.

Az Szt. 1. §-ának (1) bekezdése alapján szabadalmazható minden új, feltalálói tevékenységen alapuló, iparilag alkalmazható találmány a technika bármely területén.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a know-how – a gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű ismereteket megillető védelem – fogalmi elemei nem azonosak a találmányok szabadalmazhatósági feltételeivel.

Az adott ügy összes körülményének ismeretében, azok mérlegelésével dönthető el, hogy valamely szabadalmi bejelentés elutasítása kizárja-e a találmányhoz kapcsolódó know-how oltalomban részesítését. Lényeges kérdés lehet ebből a szempontból, hogy a szabadalmi bejelentés tárgyának esetleges nyilvánosságra jutása a know-how tárgyának közkinccsé válását eredményezi-e.

Ahogy azt a szakértői testület a felperes 1. kérdésére adott válaszában kifejtette, a periratokban foglaltak szerinti know-how a szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapul, a szabadalmi leírásban közölt ismereteket értelemszerűen magában foglalja. Ugyanakkor a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteken túlmenő, vagyoni értékű, gyakorlati, hasznosítható ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, más szóval továbbfejlesztést jelent. *Az adott esetben tehát – a testület véleménye szerint – a szabadalmi bejelentés elutasítása nem zárja ki a periratokban foglalt ismeretek és tapasztalatok know-how-ként történő védelemben részesítését.*

A felperes 3. kérdése és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő:

A peranyagban található információ alapján az ismeretnek az akkori nevén Országos Találmányi Hivatal (megjegyzés: helyesen Magyar Szabadalmi Hivatal, MSZH) által közzé nem tett része közkinccsé válhatott-e?

Ahogy arra már a korábbi kérdésekre adott válaszok kapcsán is utalt a szakértői testület, a know-how relatív titkosságára (korlátozott hozzáférhetőségére) vonatkozó követelmény teljesülése esetről-esetre vizsgálendő, azaz a közkinccsé válásnak nincs olyan szigorúan és világosan rögzített zsinórmértéke, amely a szabadalmazhatósághoz szükséges abszolút újdonság vizsgálata során értelmezhető, sőt még az üzleti titok titkossági kritériumához képest is kevésbé szigorú feltételrendszert kell alkalmazni. Egy adott megoldás, amelyet a jogosult nem kezel titkosan (a vonatkozó szabályok szerint ez csupán az üzleti titok körében követelmény), mindaddig oltalmat élvezhet know-how gyanánt, amíg az érintett szakmai körökben nem terjed el annyira, hogy korlátozott hozzáférhetőségéről már nem lehet beszélni.

Ahogy arra korábban már utalás történt, nem válik közkinccsé egy adott ismeret akkor sem, ha egyébként bárki számára hozzáférhető, de speciális szempontok szerint csoportosított, és összeállítása olyan mennyiségű munkaráfördítást igényel, amely miatt a felhasználni kívánó számára előnyösebb a kész ismeret megszerzése, mint a saját kutatásban való előállítás. Ez utóbbi esetben a know-how-t képező ismeretek és tapasztalatok nem az alapul szolgáló adatok titkossága miatt, hanem az összegyűjtésükhöz vagy a rendszerezésükhöz szükséges erőfeszítések nagysága miatt korlátozottan hozzáférhetőek.

A fentieket, valamint a gyártástechnológia összetettségét is figyelembe véve a periratokból nem derült ki a testület számára olyan körülmény, amely arra utalt volna, hogy az ismeretek a vizsgált időszakban közkinccsé váltak volna.

A felperes 4. kérdése és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő:
Az MSZH által a szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban közzétett információhoz képest a peranyagból megállapítható, továbbfejlesztett ismeret tartalmaz-e eltérést, többletet? Ha igen, ez a többlet know-how-nak minősül-e?

„Az MSZH által a szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban közzétett információ” nem egyéb, mint a szabadalmi leírás. A fenti 1. kérdésre adott válaszban már leszögeztük a periratokban foglaltak szerinti know-how-val kapcsolatban, hogy az a szabadalmi leírásban közölt ismereteket is magában foglalja. Fogalmilag nem a „többlet”, hanem a periratokban foglaltak szerinti ismeretek és tapasztalatok összessége minősül a törvény védelme alatt álló know-how-nak a jelen szakvélemény megállapítása szerint, azzal együtt, hogy az ismereteknek van egy közkinccshez tartozó (tehát senki által ki nem sajátítható, viszont felhasználható) része is, az, amit a közzétett szabadalmi bejelentés feltárt. Ugyanakkor nyilvánvalóan a „többlet” jelenti a továbbfejlesztést.

A szakértői testület véleménye szerint a továbbfejlesztés nem olyan jellegű, ami ellentmondana a szabadalmi leírásban foglaltaknak, hanem a találmány jellemzőinek körén belül jelent alkotó jellegű, gyakorlati irányú, hasznosítható ismeretbővítést.

A felperes 5. kérdése és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő:
A peranyagban található információ alapján az alperesek rendelkeztek-e a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, az ahhoz kapcsolódó technológiára, illetve az ilyen készítmények összetevőire, receptúrájára vonatkozó szükséges ismeretekkel, tapasztalatokkal?

A búzahús (búzafehérje alapú húspótló) termékek gyártását ténylegesen az elsőrendű alperes végezte a másodrendű alperes megbízásából („bérgyártás”); a kérdés tehát csak a felperes és az elsőrendű alperes viszonyában értelmezhető.

A felperes és az elsőrendű alperes kapcsolata 2003-ban kezdődött, összefüggésben a másodrendű alperes társaság megalapításával és működésének beindításával. Az elsőrendű alperes 2003. évben tönkölőbúzahús-üzemet létesített; a gyártás megkezdéséhez szükséges gépeket a felperes bocsátotta rendelkezésére. A későbbiekben gyártandó búzahústermékek kikísérletezésére, próbagyártásra került sor. A periratok között található kísérleti naplók, próbagyártási jegyzőkönyvek tanúsága szerint a búzahústermékek receptúrái és előállítási technológiájuk a felperestől származtak, és a műveletek irányítását is a felperes, személy szerint H. T. végezte.

Részlet L. G. tanúvallomásából (D34):

„H. T.-vel való kapcsolatot megelőzően az elsőrendű alperes egyáltalán nem foglalkozott búzahús gyártással. Ez teljesen ismeretlen volt ennek a cégnek a részére. A felperes... 4-5 termék tekintetében hozta a gyártástechnológiát, ill. magát az előállításához szükséges gépeket is összeállította.”

2004. 01. 21-én egészítették ki az elsőrendű alperes engedélyét a búzahús-termékcsaládnak megfelelő termékkör előállítási engedélyével (D17). Az eredeti engedély alapján kizárólag hagyományos malomipari termékeket előállító cégtől korábban profildígen volt a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállítása.

Ehhez képest figyelemre méltó, hogy a 2004. 04. 01-jén tartott hatósági üzemellenőrzés már legyártott, néven nevezett búzahúskésztermékeket talált az elsőrendű alperes üzemében (D33), a 2004. 06. 21. keltű havi áruforgalmi lista (D33) pedig már az elsőrendű alperes által gyártott, a másodrendű alperes által értékesített mennyiségeket igazolta vissza öt különböző búzahústermékből. Az ok-okozati láncolatból nem látszik kihagyhatónak a felperes által az elsőrendű alperesnek átadott ismeret, tekintettel arra, hogy – a per irataiból megismerhető tények és körülmények alapján – nem mutatkozott erőfeszítés az elsőrendű alperes részéről a nélkülözhetetlen ismereteknek a felperestől független kimunkálása, illetve megszerzése iránt.

A fentiek alapján a kérdésre válaszolva:

A peranyagban nem található olyan információ, amely szerint az elsőrendű alperes a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően rendelkezett volna a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, az ahhoz kapcsolódó technológiára, illetve az ilyen készítmények összetevőire, receptúrájára vonatkozó szükséges ismeretekkel, tapasztalatokkal; a perbeli dokumentumok és tanúvallomás alapján ennek az ellenkezője valószínűsíthető.

A felperes 6. kérdése és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő:

A peranyagban található információ alapján a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően az alperesek rendelkeztek-e ismeretekkel arról, hogy milyen gépek szükségesek a búzafehérje alapú húspótló készítmények gyártásához, illetve hogyan kell a gyártósort összeállítani az optimális gyártókapacitás létrehozásához?

A válasz a gépek és a gyártósor tekintetében is nemleges; ugyanazon megfogalmazásban és ugyanazon okfejtés alapján, mint ami az 5. kérdésre adott válasznál szerepel.

A felperes 7. kérdése és a szakértői testület válasza a következő:

A peranyagban található információ alapján az alperesek a felperestől független más forrásból szerezték-e meg az ismeretet, annak továbbfejlesztett változatát, esetleg maguk végeztek-e a felperestől független kísérleteket, amelyek a felperesével azonos know-how létrejöttét eredményezhették?

A peranyagban *nem* található olyan információ, amely szerint az alperesek

- akár a felperes és az elsőrendű alperes 2003-ban kezdődött kapcsolatát megelőző időben,
- akár a felperes és a másodrendű alperes között létrejött védjegyhasználati, találmány- és know-how-hasznosítási szerződés (D5) megkötésének időpontjáig (2006. 02. 01.),
- akár a D5 szerződés megkötésének időpontját követő időben, beleértve a szerződés megszűnését követő időt is, a keresetben megjelölt 2011. 02. 29-ig

a felperestől független más forrásból szereztek volna meg a periratokban foglaltak szerinti (a jelen szakvéleménynek a törvényszék II. kérdésére adott válaszában foglaltak szerint azonosítható) ismereteket és tapasztalatokat, vagy azok helyett alkalmazott – azonosítható – ismereteket és tapasztalatokat, avagy maguk végeztek volna a felperestől független kísérleteket, amelyek a felperesével azonos vagy ahelyett alkalmazott – azonosítható – know-how létrejöttét eredményezték.

Az elsőrendű alperes a perben mindvégig azt állította, hogy a búzahústermékeket nem a felperes gyártási technológiája alapján gyártotta és gyártja, annál is inkább, mert a felperes komplett gyártási technológiát sohasem adott át részére. Arra nézve, hogy akkor *milyen tartalmú* – az elsőrendű alperes által önállóan kifejlesztett, vagy pedig máshonnan megszerzett – ismeretek alapján történt a BÚZAHÚS termékcsalád kialakítása és a búzahústermékek gyártása (utóbb már a BÚZAHÚS védjegy használata nélkül), a per anyagában nem lelhetők az alperesektől származó bizonyítékok és információk.

A felperes 8. kérdése és a testület válasza a következő:

A peranyagban található információ alapján a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően az alpereseknél dolgozott-e olyan munkavállaló, aki – a felperestől függetlenül – az ismerettel, illetve annak továbbfejlesztett változatával rendelkezett?

A felperes 5. és 6. kérdésére adott válasz lényegi tartalmát megismételve: a peranyagban nem található olyan információ, amely szerint az elsőrendű alperes a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően rendelkezett volna a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, az ahhoz kapcsolódó technológiára, illetve az ilyen készítmények összetevőire, receptúrájára, valamint a gyártáshoz szükséges gépekre és a gyártósor összeállítására vonatkozó szükséges ismeretekkel és tapasztalatokkal.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület fenti megállapításának – az ezzel kapcsolatos tények és körülmények összességén belül – az volt az egyik alapja, hogy a tanúvallomások és a per egyéb iratai sem név, sem beosztás szerint nem utaltak olyan személyekre, akikkel szemben képzettségük, illetve korábban megszerzett ismereteik és tapasztalataik alapján (tényleges munkaköri feladataik ismerete nélkül, legalább feltételezhetően) elvárható lett volna a BÚZAHÚS termékcsalád önálló, *a felperestől független kialakítása*, és a termékek gyártásához szükséges komplex technológiai feltételrendszer önálló, *a felperestől független megteremtése*.

A felperes 9. kérdése és a szakértői testület válasza a következő:

A peranyagban található információ – így különösen L. G. és H. I. tanúvallomása alapján – megállapítható-e, hogy ki vett részt kreatívan, szellemi alkotóként a továbbfejlesztett ismeret kidolgozásában? A gyártási próbák során kapott instrukciók végrehajtása ilyen kreatív tevékenységnek minősül-e?

A peranyagban található információ arra utal, hogy a felperes által átadott ismereteknek és tapasztalatoknak meghatározó szerepük volt a БУЗАHÚS termékek kimunkálásában és üzemszerű gyártásuk lehetővé tételében. A csatolt dokumentumokból és egyes tanúvallomásokról az tűnik ki, hogy személy szerint H. T. volt az, aki *biztosan részt vett* szellemi alkotóként a saját találmányán alapuló, gyakorlati irányú, hasznosítható ismeretbővítést eredményező, termékekre és előállítási technológiájukra vonatkozó ismeretanyag kifejlesztésében, és ő volt a kísérletek és próbagyártások műveleteinek szakmai irányítója az elsőrendű alperes üzemében. Ugyanakkor nem állapítható meg, hogy a termék- és technológiafejlesztés folyamatában különböző minőségben részt vevő más személyek közül kinek a munkája jelentett kreatív hozzájárulást, mi volt az, és melyik időszakra tehető. H. I. tanúvallomásában (D34) úgy nyilatkozott, hogy *„mindaddig, amíg H. úr ott volt, a termék tekintetében az ő szava döntött, ő volt a meghatározó”*.

Általánosságban kijelenthető, hogy a gyártási próbák során kapott instrukciók végrehajtása nem minősül kreatív tevékenységnek.

A felperes 10. kérdése és a testület válasza a következő:

A peranyagban található információ alapján az ismeret, illetve annak továbbfejlesztett változata mekkora vagyoni értékkel rendelkezik? Mi a magyarázata annak, hogy (i) a felek az ismeretre, illetve annak továbbfejlesztett változatára szerződéses jogviszonyt alapítottak, amelyet az alperesek évekig nem kérdőjeleztek meg, és ami alapján fizetési kötelezettséget vállaltak; (ii) az alperesek az információ továbbfejlesztett változatát a felek közötti jogviszony megszűnését követően is évekig hasznosították?

A periratokban foglaltak szerinti ismeretek és tapasztalatok vagyoni értékének megállapításával kapcsolatos – közgazdasági elemzést, piacértékelést, illetve adott esetben az árképzési módszerek ismeretét igénylő – kérdés nem minősül iparjogvédelmi kérdésnek. Ezért e kérdés tekintetében az Iparjogvédelmi Szakértői Testület hatáskör hiányában nem tud állást foglalni.

Ugyancsak hatáskör hiányában nem tartja megválaszolhatónak a szakértői testület a kérdésnek azt a részét, amelyik az alperesek magatartásának magyarázatára irányulna. Az alperesek perbeli nyilatkozataikban mindvégig azt állították, hogy a búzahústermékek gyártása nem a felperes gyártástechnológiája alapján történt. Az ennek ellenében a felperes által felhívott tényeket irrelevánsnak minősíteni, úgyszintén a felperes által valószínűsített körülményeket el nem ismerni az alperesek joga és felelőssége; a motiváció latolgatása nem iparjogvédelmi kérdés.

Összefoglalás

A testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló megkeresésben foglalt kérdésekre vonatkozó megállapításait.

- I. A periratokban foglaltak szerinti, szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapuló know-how olyan – alkotó jellegű tevékenység eredményének tekinthető – gyakorlati ismereteket és tapasztalatokat foglal magában, amelyek búzafehérje alapú hússzerű termékekre és előállítási technológiájukra vonatkoznak.

A D5 hasznosítási szerződés tárgyát képező know-how magában foglal:

- műszaki ismereteket és tapasztalatokat (a találmány szerinti eljárásra épülő gyártástechnológia megvalósításához szükséges, illetve azt elősegítő ismereteket és tapasztalatokat: terméksor összeállítása, az egyes termékek receptúrái, technológiai utasítások, berendezések típusának és kapacitásának megadása, elrendezésük meghatározása, próbák és minőségellenőrzések utasításai), valamint
- a termékek üzemszerű előállításához szükséges, illetve azt elősegítő gazdasági, illetve szervezési jellegű ismereteket és tapasztalatokat.

A BÚZAHÚS termékcsalád kialakítása, az egyes termékek receptúrái, a technológiai utasítások, a szükséges berendezések jellemzőinek meghatározása (a BÚZAHÚS termékeket gyártó üzem komplett berendezése), a BÚZAHÚS termékcsalád gyártásához szükséges anyagok listája a beszerzési forrásokkal lehetővé tették, illetve jelentősen elősegítették az egyes – eltérő paraméterekkel rendelkező – BÚZAHÚS termékek üzemszerű előállítását.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testületet véleménye szerint a know-how tárgyát képező ismeretek és tapasztalatok tartalma beazonosítható, és átadásuk megtörténte megállapítható.

Alappal valószínűsíthető, hogy a BÚZAHÚS termékeknek az elsőrendű alperes üzemében ténylegesen megtörtént előállítása – legalább részben – a felperes által átadott ismereteken és tapasztalatokon alapult.

- II. A szakértői testület megállapította, hogy a per tárgyát képező know-how olyan – döntően műszaki, kisebb részben üzleti és szervezési – vagyoni értékű ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, amelyek a perbeli iratokból – és csakis azokból – megismert információk alapján nem váltak közkinccsé.

Mivel a know-how szabadalmaztatásra bejelentett találmányon alapul, helyénvaló olyan módon is minősíteni, hogy a szabadalmi leírásból nyerhető ismereteken túlmenően, alkotó jellegű tevékenység eredményének tekinthető, hasznosítható ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, más szóval továbbfejlesztést jelent.

- III. A testület álláspontja szerint – a törvényi rendelkezésekkel összhangban – az ismeretanyag abban az esetben éri el a szellemi alkotásokhoz a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján fűződő védelem szintjét, ha

- alkotótevékenység eredménye olyan értelemben és mértékben, hogy az ismeret ki-fejlesztését, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból történt leszű-rését (szintetizálását) jelenti;
- az ismeretanyagban foglalt ismeretek és tapasztalatok gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegűek;
- gyakorlati, hasznosítható ismeretek és tapasztalatok;
- a hasznosításukat megkezdték vagy tervbe vették;
- de nem váltak még közkinccsé; és
- vagyoni értéket képviselnek.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testületnek – a per irataiból és csakis azokból megis-merhető tények és körülmények alapján – az a véleménye, hogy a perbeli know-how tárgyat képező ismeretek és tapasztalatok tekintetében a szellemi alkotásokat a Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése alapján megillető védelem valamennyi feltétele teljesül.

- IV. A szakértői testület leszögezte, hogy mivel a know-how szabadalmaztatásra bejelen-tett találmányon alapul, értelemszerűen a szabadalmi leírásban közölt ismereteket *is* magában foglalja, de azokhoz képest többletként alkotó jellegű tevékenység eredmé-nyének tekinthető vagyoni értékű, gyakorlati, hasznosítható ismereteket és tapaszta-latokat tartalmaz, ami továbbfejlesztést jelent. Fogalmilag nem a „többlet”, hanem a periratokban foglaltak szerinti ismeretek és tapasztalatok *összessége* minősül a törvény védelme alatt álló know-how-nak a jelen szakvélemény megállapítása szerint, azzal együtt, hogy az ismereteknek van egy közkinccshez tartozó (tehát senki által ki nem sajátítható, viszont felhasználható) része is, az, amit a közzétett szabadalmi bejelentés feltárt. Ugyanakkor nyilvánvalóan a „többlet” jelenti a továbbfejlesztést. A testület vé-leménye szerint a továbbfejlesztés nem olyan jellegű, ami ellentmondana a szabadalmi leírásban foglaltaknak, hanem a találmány jellemzőinek körén belül jelent ismeretbő-vítést.
- V. A know-how mint a gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű ismereteket a vonatko-zó jogszabályok, valamint a bírói gyakorlat alapján megillető védelem fogalmi elemei nem azonosak a találmányok Szt.-ben rögzített szabadalmazhatósági feltételeivel.
- VI. A periratokból nem derült ki az Iparjogvédelmi Szakértői Testület számára olyan kö-rülmény, amely arra utalt volna, hogy az ismeretek a vizsgált időszakban közkinccsé váltak.
- VII. A peranyagban nem található olyan információ, amely szerint az elsőrendű alperes a felperessel létrehozott jogviszonyt megelőzően rendelkezett volna a búzafehérje alapú húspótló készítmények előállításának módszerére, az ahhoz kapcsolódó technológi-ára, illetve az ilyen készítmények összetevőire, receptúrájára, valamint az ilyen ké-szítmények gyártásához szükséges gépekre és a gyártósor összeállítására vonatkozó szükséges ismeretekkel és tapasztalatokkal.

- VIII. A peranyagban nem található olyan információ, amely szerint az alperesek a felperestől független, más forrásból szerezték volna meg a periratokban foglaltak szerinti ismereteket és tapasztalatokat, vagy azok helyett alkalmazott – azonosítható – ismereteket és tapasztalatokat, avagy maguk végeztek volna a felperestől függetlenül kísérleteket, amelyek a felperesével azonos vagy ahelyett alkalmazott – azonosítható – know-how létrejöttét eredményezték.
- IX. A tanúvallomások és a per egyéb iratai sem név szerint, sem beosztás szerint nem utaltak olyan személyekre, akikkel szemben képzettségük, illetve korábban megszerzett ismereteik és tapasztalataik alapján (tényleges munkaköri feladataik ismerete nélkül, legalább feltételezhetően) elvárható lett volna a BÚZAHÚS termékcsalád önálló, *a felperestől független kialakítása*, és a termékek gyártásához szükséges komplex technológiai feltételrendszer önálló, *a felperestől független megteremtése*.
- X. A csatolt dokumentumokból és egyes tanúvallomásokból az tűnik ki, hogy személy szerint H. T. volt az, aki biztosan részt vett szellemi alkotóként a saját találmányán alapuló, gyakorlati irányú, hasznosítható ismeretbővítést eredményező ismeretanyag kifejlesztésében, és ő volt a kísérletek és próbagyártások műveleteinek szakmai irányítója az elsőrendű alperes üzemében. Ugyanakkor nem állapítható meg, hogy a termék- és technológiafejlesztés folyamatában különböző minőségben részt vett más személyek közül kinek a munkája jelentett kreatív hozzájárulást, mi volt az, és melyik időszakra tehető. Általánosságban kijelenthető, hogy a gyártási próbák során kapott instrukciók végrehajtása nem minősül kreatív tevékenységnek.
- XI. A peranyagban foglaltak szerinti ismeretek és tapasztalatok vagyoni értékének megállapításával kapcsolatos – közgazdasági elemzést, piacértékelést, illetve adott esetben az árképzési módszerek ismeretét igénylő – kérdés nem minősül iparjogvédelmi kérdésnek. Ezért e kérdés tekintetében a szakértői testület hatáskör hiányában nem tud állást foglalni. Ugyancsak nem iparjogvédelmi kérdés, így nem tartozik a testület hatáskörébe az, hogy az alperesek motivációit vizsgálja a felperes által vitatott álláspontjuk kapcsán.

Dr. Németh Gábor, a tanács elnöke

Kürtös József, a tanács előadó tagja

Dr. Cserhátiné dr. Füzesi Krisztina, a tanács szavazó tagja

ISZT-7/2016³

I. A tényállás

1. A törvényszék szellemi alkotáshoz fűződő jogok megsértésének megállapítása iránt indított perben az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdése alapján kirendelte a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet annak érdekében, hogy adjon szakvéleményt a végzésben feltett kérdésre.
2. A törvényszék a szakértői vizsgálat lefolytatásához rendelkezésre bocsátotta az előzményügy és a tárgybeli peres eljárás iratait.
3. A szakértői vélemény elkészítésére irányuló megkeresésben a törvényszék által összefoglalt körülmények az alábbiakban foglalhatók össze.

A felperes gépjármű-eredetiségvizsgálattal foglalkozó társaság az eredetvizsgálat módszertanára vonatkozó dokumentációt dolgozott ki, ebben a használt eszközök, illetőleg a metódus mások által korábban nem használt egyedi módjára alapította az eredetiségvizsgálat módszertanát (know-how).

Az előzetes eredetiségvizsgálati eljárás részletes szabályairól szóló 301/2009. (XII. 22.) Korm. rendelet a gépjármű-eredetiségvizsgálat módszertanát írja elő, 4. számú mellékletének 6. pontja a felhasznált eszközök listáját, a 7. pont pedig a módszertant rögzíti. A felek közötti jogvita lényege az, hogy a felperes azt állítja, hogy az alperes a jogszabály mellékletében az általa kidolgozott know-how-t vette át, ezáltal a know-how-hoz fűződő jogai sérültek.

II. A feltett kérdések

A kirendelés értelmében a szakértői vizsgálatnak a következő kérdésre kell választ adnia.

Állapítsa meg a szakértői testület azt, hogy a keresetlevél mellékletét képező eredetiségvizsgálati technológia dokumentációja és az előzetes eredetiségvizsgálati eljárás részletes szabályairól szóló 301/2009. Korm. rendelet 4. számú melléklete között van-e tartalmi átfedés, az milyen mértékű, az esetleges komolyabb átfedés indokolható-e technológiai, logikai, természettudományi szükségszerűséggel!

³ A szakértői vélemény bírósági megkeresés alapján, folyamatban lévő ügyben született.

III. A testület eljárása

1. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a 270/2002. (XII.20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállással kapcsolatban lévő irányadó jogszabályok – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) – rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.
2. A kormányrendelet értelmében a szakértői testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései tehát a törvényszék által a megkeresésben ismertetett előzményeken és tényálláson, a megkereséshez mellékelt periratokból kiválasztott mellékleteken és az iparjogvédelmi hatósági nyilvántartásban szereplő nyilvános adatokon alapulnak, és csak azokra nézve helytállóak.
3. Ez a szakértői vélemény a jogvitában eljáró hatóságokat és bíróságokat nem köti.

IV. A testület álláspontja

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a szakértői megkeresés kapcsán a törvényszék által feltett kérdésre nézve kialakított álláspontját az alábbiakban fejt ki.

Iparjogvédelmi oltalom és szerzői jogi védelem

Az iparjogvédelmi hatósági nyilvántartásokban szereplő adatokat áttekintve a szakértői testület megállapította, hogy a jogvita tárgyát képező eredetiségvizsgálattal kapcsolatos semmilyen szellemi alkotás nem állt és nem áll szabadalmi, használatiminta-, illetve formatervezésiminta-oltalom alatt.

A felperes a jogvita kezdetét megelőző időszakban több védjegybejelentést tett, amelyek egy részére az SZTNH védjegyoltalmat engedélyezett. Figyelemmel azonban arra, hogy a védjegyek mint árujelzők oltalma nem bír jelentőséggel a jogvita tárgyát képező eredetiségvizsgálati eljárás műszaki jellemzői, illetve azok esetleges hozzáférhetősége tekintetében, a szakértői testület nem tartja indokoltnak e védjegybejelentésekre és oltalmakra vonatkozó adatok részletezését.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a teljesség érdekében meg kívánja jegyezni, hogy – bár a tanúsítvány önmagában sem az iparjogvédelem, sem a szerzői jog területén nem keletkeztet jogi védelmet – a felperes eredetiségvizsgáló rendszer vizsgálati technológiájáról szóló művét az ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület önkéntes műnyilvántartásba vette.

A szakértői testület válasza a feltett kérdésre és álláspontjának indokolása

1. A 301/2009. (XII.22) Korm. rendelet hatálybalépésének időpontjában (2010. 01. 15.) hatályos régi Ptk. az alábbiak szerint rendelkezett a szellemi alkotásokat megillető védelemről:

86. § (1) *A szellemi alkotás a törvény védelme alatt áll.*

(2) *A védelmet – e törvény rendelkezésein kívül – az alkotások meghatározott fajtáira, valamint egyes rokon tevékenységekre a szerzői, az iparjogvédelmi (a szabadalmi, a védjegy-, eredetmegjelölés-, származásjelzés- és mintaoltalom), valamint a hangfelvételek előállítóit védő jogszabályok határozzák meg.*

(3) *A törvény védi azokat a szellemi alkotásokat is, amelyekről a külön jogszabályok nem rendelkeznek, de amelyek társadalmilag széles körben felhasználhatók és még közkinccsé nem váltak.*

(4) *A személyeket védelem illeti meg a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. A védelmi idő kezdetét és tartamát jogszabály határozza meg.*

A régi Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése rendelkezett a know-how védelméről. A védelem tárgyát nem nevezi ugyan know-how-nak, de szabályozza a jogintézményt, amennyiben kimondja: „[a] személyeket védelem illeti meg a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. A védelmi idő kezdetét és tartamát jogszabály határozza meg.” Az említett külön jogszabály, azaz a Ptk. módosításáról és egységes szövegről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról rendelkező 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 4. §-ának (1) bekezdése a védelmi idő kezdetéről nem nyilatkozik, annak tartamáról pedig szükséztlenül rendelkezik, amikor kimondja, hogy „[a] személyeket a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem.”

A vizsgált időszakban e két törvényi rendelkezés adta a know-how jogintézményének jogi alapjait. Ezeket a rendelkezéseket – tekintettel arra, hogy nem áll mögöttük az iparjogvédelmi ágazati törvényekhez hasonló cizellált jogszabály – a bírói gyakorlatnak kellett kibontania, értelmeznie és tartalommal kitöltenie. A Legfelsőbb Bíróság Gazdasági Kollégiumának GK 52. számú állásfoglalása (BH 1990/1. szám) a következőképpen nyilatkozik a know-how-ról:

„A Ptk. 87. §-ának (2) bekezdésében szabályozott⁴ vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismeretek és tapasztalatok mint a szellemi tevékenység eredményei a szellemi alkotások fogalma alá tartoznak. Bár kizárólagosságot biztosító jogkövetkezmények nem fűződnek hozzájuk, a jogosulatlan felhasználással szemben ezek az ismeretek is védelemben részesülnek

⁴ A Ptk. 87. §-ának (2) bekezdése ugyan a nevesítetlen szellemi tulajdon-jogok és a know-how kapcsán érvényesíthető speciális igényt szabályozza, az idézet további részéből egyértelmű, hogy a know-how jellemzéséről van szó.

(pl. titokvédelem), és a jogosult követelheti, hogy az eredményeit elsajátító vagy felhasználó személy részesítse őt az elért vagyoni eredményben. Az is gyakori, hogy ezeket a vagyoni értékű ismereteket és tapasztalatokat ellenérték fejében átruházzák. A know-how mint szellemi alkotás tehát vagyoni értéket képvisel és forgalomképes...”

2. A fenti jogszabályi rendelkezések értelmében – figyelemmel a rájuk épülő bírói gyakorlatra is – a know-how fogalmi elemei a következők:

- a) relatív titkossággal bír (közkinccsé még nem vált);
- b) vagyoni értéket képvisel;
- c) gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű;
- d) jogosultja az a személy (jogalany), aki az ismeretet, tapasztalatot kifejlesztette, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból leszűrte (szintetizálta);
- e) gyakorlati ismeretnek minősül, azaz nem valamilyen jelenség felismeréséről van szó, hanem olyan – a gyakorlatban alkalmazható – ismeretről vagy tapasztalatról, amelynek a hasznosítása legalább tervbe van véve;
- f) nem áll más, nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt.

A know-how jellegű ismeretek közkinccsé még nem vált természete az üzleti titok titkossági kritériumához képest szélesebb kört ölel fel. Ez azt jelenti, hogy nem kizárólag olyan információkról lehet ebben a körben beszélni, amelyek csupán egy szűk, meghatározható kör számára hozzáférhetőek (azaz szűk értelemben véve titkosak), hanem idetartoznak az olyan – egyébként bárki számára hozzáférhető, de speciális szempontok szerint csoportosított – ismeretek is, amelyeknek az összeállítása olyan mennyiségű munkaráfordítást igényel, amely miatt a felhasználni kívánó számára előnyösebb a kész ismeret megszerzése, mint a saját kutatásban való előállítás. Ez utóbbi esetben a know-how-t képező adatok nem a titkosságuk miatt, hanem az összegyűjtésükhöz vagy a rendszerezésükhöz szükséges erőfeszítések nagysága miatt korlátozottan hozzáférhetőek.

Ehhez járul a bírói gyakorlat azon megállapítása, amely szerint „*az a tény, hogy a tudomány állásához kapcsolódó, feltételezett ismeret az adott megoldás előállításának lehetőségét az érintett szakmai kör részére nem zárja ki, önmagában nem eredményezi a megoldás közkinccsé válását [Ptk. 86. § (3) bek., 87. § (2) bek., 1978. évi 2. tvr. (Ptké. II) 4. § (1) bek.]*” (BH1992. 391.).⁵ Ebből is világosan látszik, hogy a know-how relatív titkosságára (korlátozott hozzáférhetőségére) vonatkozó követelmény teljesülése esetről esetre vizsgálendő, azaz a közkinccsé válásnak nincs olyan szigorúan és világosan rögzített zsinórmértéke, amely a szabadalmazhatósághoz szükséges abszolút újdonsághoz volna hasonlítható. Egy adott megoldás, amelyet a jogosult nem kezel titkosan (a hatályos szabályok szerint ez csupán az üzleti titok körében követelmény), mindaddig oltalmat élvezhet know-how gyanánt, amíg

⁵ Igaz ugyan, hogy mindez a nevesíttelen szellemi tulajdon-jogok kapcsán került megfogalmazásra, ám a közkinccsé válás mindkét kategóriára nézve azonosan értelmezhető fogalom, így a know-how-ra is irányadó (annál is inkább, mivel a jogalkotó a védelem lejárta is a közkinccsé váláshoz kötötte).

az érintett szakmai körökben nem terjed el annyira, hogy korlátozott hozzáférhetőségéről már nem lehet beszélni.

A vagyoni értékűség kritériuma, – amelyből a forgalomképesség szükségszerűen következik – azt is maga után vonja, hogy a közkinccsé válás elkerüléséhez a jogosultnak jellemzően gazdasági érdeke fűződik, azaz az érintett ismeret vagy tapasztalat a jogosult számára versenyelőnyt jelent. Ezt egészíti ki és erősíti meg a gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegre történő utalás, és ezért tekinthető a know-how fogalmi elemének a gyakorlati alkalmazhatóság is, amely legalább a tervbe vett hasznosítást maga után vonja.

A know-how fogalmának egyik leglényegesebb eleme az, hogy nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt nem áll, azaz a know-how-t képező ismeretek nem voltak lajstromozásra irányuló eljárás tárgyai, ennél fogva hatósági vizsgálatokról és értékelésükről sem beszélhetünk, és okirattal igazolható jogosultjuk sincs.⁶ Mindennek a know-how védelméből fakadó jogokra nézve rendkívül fontos következményei vannak. Egy lajstromozatlan – és ilyenformán bizonytalan (eseti megítélést igénylő) kezdetű és lejáratú, ráadásul nem nyilvánosságra hozott tárgyú – oltalom nem adhat kizárólagos jogot a jogosultnak, azaz a know-how-védelem megsértése csak az ismeret jogszerűtlen megszerzése vagy az azzal való visszaélés által valósulhat meg. A védelemnek ez a relatív természete azt eredményezi, hogy az ismereteknek a jogszerűen megszerzett termékből való kikövetkeztetése (mérnöki visszafejtés), a know-how tárgyát képező ismeretek független (párhuzamos) kifejlesztése, valamint az érintett információk jóhiszemű (pl. kiállításon, más nyilvános rendezvényen vagy kiadványból történő) megszerzése kizárja a jogosultnak az ezeket megvalósító személyekkel szembeni fellépését.

Lényeges kérdéseket vet fel a know-how-hoz kapcsolódó jogok gyakorlására jogosult személy megállapításának kérdése is. A Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a személyeket védelem illeti meg „...ismereteik és tapasztalataik tekintetében is”. Ebből az következik, hogy a know-how-védelem eredeti jogosultjának az minősül, aki tevékenysége során az adott ismeretet vagy tapasztalatot kifejlesztette, illetve szintetizálta.

Ezzel összefüggésben látni kell azt is, hogy a vagyoni értékűség igazolásához, illetve a védelem alatt álló ismeretek körének rögzítéséhez, azaz a védelem tárgyának azonosításához rendkívüli mértékben hozzájárulhat, ha az érintett ismeretek csoportja jól körülírható, és valamilyen formában rögzítésre kerül. A know-how védelme alapján történő jogérvényesítés során rendkívüli jelentőséghez jut, hogy a jogosult bizonyítani tudja-e, hogy know-how-val rendelkezik, illetve hogy a másik fél a védelem alá eső ismereteket sajátította el és hasznosította. Előzetes írásbeli rögzítettség hiányában a bizonyítás könnyen ellehetetlenülhet, ami a jogérvényesítés áthatolhatatlan gátját képezheti.

⁶ A hatályos jogszabályok nem zárják ugyan ki, hogy – elutasított vagy visszavont – iparjogvédelmi (első-sorban szabadalmi vagy használatiminta-oltalmi) bejelentések tartalmát képező ismeretek know-how-ként védelemben részesüljenek, hiszen a know-how-védelemhez szükséges küszöb a lajstromozott iparjogvédelmi jogokhoz szükséges oltalomképességi feltételekhez képest alacsonyabb; jellemzően mégis olyan ismeretekről van szó, amelyet nem vetettek alá a hatósági eljárás „próbájának”, a megadott oltalom pedig – az oltalom megadására irányuló eljárás szerves részét képező nyilvánosságra tekintettel – mindenképpen kizárja a párhuzamos know-how-védelem fennállását.

3. A bíróság által feltett kérdés megválaszolásának érdekében először azt szükséges megállapítani, hogy a felperes M3, ezen belül M3/a és M3/b jelű iratok szerinti eredetiségvizsgálati dokumentációjában foglaltak know-how-nak minősülnek-e, és amennyiben igen, akkor a dokumentációban foglalt ismereteknek a know-how-n alapuló védelme mely időszakra illette/illeti meg a felperest.

Az M8 irat 3. oldal 1. bekezdése szerint: „A gépjárművek eredetiségvizsgálatának célja annak fizikai ellenőrzése, hogy azonosak-e az adott gépjármű valóságos paramétereivel annak okmányai és az állami nyilvántartás szerinti adatai, nem történt-e hamisítás, rongálás. Ennek során a vizsgálatot végző roncsolásmentes módszerekkel megállapítja, hogy a jármű egyedi azonosító jeleit (különösen alváz-, motor- és rendszámát, színét), és a gépjárműhöz tartozó okiratokat (forgalmi engedély, érvényesítő címke, igazoló lap) nem változtatták-e meg szándékos beavatkozással. Ellenőrzi továbbá, hogy a jármű és az okiratok adatai a valóságban egyeznek-e, s ezek a központi járműnyilvántartás adatainak is megfelelnek-e. Az eredetiségvizsgálat alkalmazásának elsődleges célja az autólopással szerzett gépjárművek új tulajdonoshoz kerülése legalizálásának nehezítése, a lopott gépjárművek forgalomból történő kiszűrése, a lopások megelőzése. Bevezetésére, általános kötelezővé tételére a 90-es évek végén került sor.”

A járművek műszaki eredetiségét pályázat útján kijelölt szakértői állomás vizsgálati szakvéleményével kellett igazolni. A pályázati eljárás alapján öt fővállalkozó kapott kijelölést az eredetvizsgálat elvégzésére, közöttük az alperes is.

Az eredetiségvizsgálat során használt eszközök és azok alkalmazási módjai (például az okmányvizsgálatnál használt UV-fényforrás, a képi dokumentálásra szolgáló képfelvévő-rögzítőeszközök stb.) önmagukban ismerteknek tekinthetők, továbbá az eredetiségvizsgálat bizonyos lépései logikailag következnek a vizsgálat jellegéből (meg kell vizsgálni az okmányok és a járműazonosítók valódiságát és össze kell hasonlítani az okmányokban foglaltakat a tényleges állapottal stb.). Ezen eszközöket és módszereket azonban a '90-es éveket megelőző időszakban csak szórványosan, elsősorban bűnügyekkel kapcsolatos nyomozás során alkalmazták.

Az eredetiségvizsgálat széles körben történő kötelezővé tétele szükségessé tette részleteiben is kidolgozott, szigorúan szabályozott vizsgálati technológia kidolgozását. A felperes az önmagukban ismert elemekre alapozva alakította ki az M3/a és M3/b iratoknak megfelelő eredetvizsgálati technológiáját, amelynek alapvetően fontos részét képezi az egyes lépések sorrendje, tartalma és a lépések közötti összefüggés, amely a felperes által kialakított vizsgálati módszernél egyedi, a felperes alapos szintetizálótevékenységének az eredménye.

Az eredetiségvizsgálattal szemben a '90-es évek végén támasztott követelményeknek más – a felperesétől eltérő – vizsgálati technológiák is megfelelhettek, ugyanis az egyes lépések sorrendje, tartalma és a lépések közötti összefüggés szempontjából nem álltak fenn olyan technológiai, logikai, természettudományi szükségszerűségek, amelyek kizárták volna a követelményeknek eleget tevő, egymástól eltérő megoldásokat.

Megvizsgálva a know-how fogalmának a 2. pontban bemutatott elemeit, a szakértői testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) Az M4, az M5 és az M6 irat a felperes és a téma szerint hatáskörrel rendelkező államigazgatási szervek közötti, az eredetiségvizsgálattal kapcsolatos megállapodások, melyek mindegyike titoktartási kötelezettséget rótt a felekre.

Az M3/a iratból megállapítható, hogy az eredetiségvizsgálat helyszínén csak a vizsgálatot végző, titoktartásra kötelezett alkalmazottak tartózkodhatnak, a vizsgált járművek tulajdonosai nem.

Megállapítható továbbá, hogy az eredetiségvizsgálat rendeltetéséből is következett relatív titkossága, mivel ellenkező esetben bünelkövetési célból ki lehetett volna dolgozni olyan technikákat, amelyek megtéveszthetik a vizsgálatot végzőket.

Végül megemlítendő, hogy a felperes gazdasági érdeke is azt diktálta, hogy eredetiségvizsgálati dokumentációja ne váljon közkinccsé.

A testület a Gazdasági Versenyhivatal állásfoglalásának (M8 irat) 5. oldal 3. bekezdésének kezdő mondatával („... a műszaki és informatikai háttér, a vizsgálati technikák és az eljárások léteznek, és széles körben hozzáférhetőek ...”) kapcsolatban rá kíván mutatni, hogy az helytálló az eredetiségvizsgálat egyes különálló elemeire, azonban nem bizonyítja az M3, ezen belül az M3/a és az M3/b irat szerinti eredetiségvizsgálati dokumentációban foglalt összetett rendszer közkinccsé válását.

Mindezek alapján az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja az, hogy az M3, ezen belül az M3/a és az M3/b irat szerinti eredetiségvizsgálati dokumentációban foglaltak a 301/2009. (XII. 22) Korm. rendelet kihirdetéséig, azaz 2009. december 22-ig nem váltak közkinccsé.

A know-how-oltalom kezdetének lehetséges legkésőbbi időpontja pedig 2000. május 18. (az önkéntes műnyilvántartásba vétel ideje, lásd M3 irat), vélelmezve, hogy az M3/a és az M3/b irat megegyezik a nyilvántartásba vettekkel.

b), c) és e) A jogvita tárgyát képező dokumentáció kétségtől gazdasági, műszaki és szervezési jellegű gyakorlati ismeretnek tekinthető, továbbá vagyoni értéket képvisel, tekintettel arra, hogy nem képezte a közkinccs részét.

d) Az M3 irat alapján vélelmezhető, hogy a know-how-védelem jogosultja a felperes.

f) Az „Iparjogvédelmi oltalom és szerzői jogi védelem” című részben a testület már ismertette, hogy a know-how tárgya nem állt más, nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az eredetiségvizsgálati dokumentációt megillette a know-how-oltalom, amely 2000. május 18. napjától az M1 irat szerinti rendelet kihirdetéséig (2009. december 22.) állt fenn, és amelynek jogosultja vélelmezhetően a felperes.

Az M7 irat alapján megállapítható, hogy 2002. május 02. napjával az eredetiségvizsgálati eljárás teljes dokumentációja megismerhetővé vált a minisztérium, és vélhetően az államigazgatás más szervei számára.

4. A kormányrendelet 4. számú mellékletében meghatározott eredetiségvizsgálati rendszer összehasonlítása a felperes eredetiségvizsgálati rendszerével:

A felperes a kormányrendelet, valamint az M2, az M3/a és az M3/b iratok releváns részeit az összevethetőségüket megkönnyítő számozással látta el. A szakértői testület a rendszerek összehasonlítását ennek a számozásnak a figyelembevételével ismerteti.

- a) A kormányrendelet 4. mellékletének 6. pontja az eredetiségvizsgálat vizsgálóeszközzeit írja elő. Összevetve a felperes által az eredetvizsgálati technológia során használt eszközök listájával (M2 irat) megállapítható, hogy egyes eszközök megnevezésének különbözősége ellenére az eszközök gyakorlatilag azonosak (①).
- b) A kormányrendelet 4. mellékletének 7. pontja az eredetiségvizsgálat lépéseit és azok sorrendjét határozza meg, amelyek lényegében azonosak a felperes „EREDETISÉGVIZSGÁLÓ RENDSZER VIZSGÁLATI TECHNOLÓGIÁJA” (M3/a irat) 3.3. és 3.4. pontjaiban leírtakkal (②, ③, ④).
- c) A kormányrendelet 4. mellékletében található 1. táblázat a vizsgálat tárgya szerinti vizsgálati kört, eszközt és módszert tartalmazza összefoglaló jelleggel. A táblázatban foglaltak az M3/b irat két táblázatának („A vizsgálati lépések főcsoportjai” és „Az eredetiség meghatározásához szükséges tételes adatcsoportok listája”) tartalmával vethetők össze. Megállapítható, hogy a táblázatok tartalma lényegében azonos (⑤, ⑥, ⑦, ⑧, ⑨, ⑩).

Összefoglalás

A szakértői testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló megkeresésben foglalt kérdésre adott választát.

A testület álláspontja szerint a keresetlevél mellékletét képező felperesi eredetiségvizsgálati technológia dokumentációja és az előzetes eredetiségvizsgálati eljárás részletes szabályairól szóló 301/2009. Korm. rendelet 4. számú melléklete között lényegében teljes mértékű tartalmi átfedés áll fenn.

Az átfedés a technológiai sorrend, továbbá az egyes lépések tartalma és a lépések összefüggései szempontjából nem indokolható technológiai, logikai, természettudományi szűkszerűséggel.

Dr. Németh Gábor, a tanács elnöke
Goitein Miklós, a tanács előadó tagja
Dr. Vass László Ádám, a tanács szavazó tagja

Összeállította: dr. Cserhátiné dr. Füzesi Krisztina